

Att bli 18 år i den svenska asylprocessen - En handbok

Om Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar är ett asylrättscentrum som sedan år 1991 verkar för en rättssäker asylprocess. Vi erbjuder gratis juridisk rådgivning inom området migrationsrätt med särskilt fokus på asyl. Vi tar uppdrag som offentligt biträde och kan agera ombud, främst i ärenden om verkställighetshinder. Allt vårt arbete är kostnadsfritt för asylsökande.

Utöver detta erbjuder vi även utbildningar i asylrätt och bedriver analys och påverkansarbete för att tillvarata asylsökandes rättigheter i asylprocessen.

Sedan år 2016 driver vi projektet Barnens Asylrättscentrum som verkar för att asylsökande barns rättigheter ska tillvaratas i asylprocessen, bland annat genom att erbjuda juridisk rådgivning till asylsökande barn och deras nätverk samt bedriva påverkansarbete. År 2017 startade vi även Europaprojektet som verkar för en rättssäker asylprocess ur ett europarättsligt perspektiv genom utbildning, processföring och påverkansarbete.

Du är alltid välkommen att höra av dig till oss om du har frågor om handboken eller andra frågor om asylprocessen. Våra kontaktuppgifter hittar du längst bak i detta dokument.

Detta informationsmaterial är författat av Saloa Rubil, jurist och Johanna Hilding, utredare.

Saloa Rubil, jur.mag. Stockholms universitet

Saloa har arbetat som jurist på Rådgivningsbyrån sedan år 2014 och har drivit ärenden som ombud och offentligt biträde både nationellt och internationellt. Hon är ansvarig för Rådgivningsbyråns kompetensutvecklingspaket.

Johanna Hilding, kand. i mänskliga rättigheter, Teologiska Högskolan

Johanna har arbetat som utredare på Rådgivningsbyrån sedan år 2017 med inriktning på barns rättigheter i asylprocessen. Johanna är författaren till handboken *En ny möjlighet till uppehållstillstånd*.

Innehållsförteckning

Om Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar	2
Vad handlar denna handbok om?	3
Vad händer på 18 årsdagen - en sammanfattning	4
1.1 Ordnat mottagande.....	4
1.2 God man	4
1.3 Boende.....	4
1.4 Dagersättning.....	4
1.5 Sjukvård och tandvård.....	5
1.6 Skolgång.....	5
1.7 Gymnasielagen.....	5
1.8 Uppsikt och förvar.....	5
Skillnader i asylprocessen	6
2.1 Angripa åldersbedömningen.....	7
Skillnader utanför asylprocessen	11
3.1 God man.....	11
3.2 Bistånd	12
3.3 Sjukvård	18
3.4 Skolgång.....	22
Att arbeta	23
4.1 Att arbeta under asylprocessen	23
4.2 Byta spår	23
4.3 Permanent uppehållstillstånd vid försörjning	24
Gymnasielagen	27
5.1 Vilka utbildningar kan ligga till grund för uppehållstillstånd enligt gymnasielagen?	27
5.2 Vem kan få uppehållstillstånd enligt gymnasielagen?	29
5.3 Upphållstillstånd för studier på deltid.....	41
5.4 Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen	42

5.5 Kan jag omfattas av gymnasielagen om jag blir 18 år?.....	42
Efter utvisningsbeslut	44
6.1 Återreseförbud.....	44
6.2 Uppsikt och förvar.....	44
6.3 Vad händer om du reser till ett annat land efter avslag?.....	45
6.4 Anmälan om verkställighetshinder.....	47
6.5 Efter fyra år i Sverige	53
Hur kan Rådgivningsbyrån hjälpa dig?	55
7.1 Handlingar vi behöver för att bedöma ditt ärende.....	55
7.2 Frågor som bör besvaras innan du tar kontakt med oss.....	56
7.3 Hur arbetar Rådgivningsbyrån med inkomna handlingar?	59
Information om andra aktörer av intresse.....	60
Ordförklaringar	69
Rådgivningsbyråns kontaktuppgifter	71

Vad handlar denna handbok om?

Att fylla 18 år är för många spännande och början på ens självständiga vuxna liv. Den som fyllt 18 år får bland annat skaffa körkort, gifta sig och ingå avtal. För dig utan uppehållstillstånd i Sverige kan det dock vara en tid av stora och omvälvande förändringar - från att ha betraktats som barn och haft tillgång till en god man som hjälpt dig i din kontakt med svenska myndigheter kan du nu tvingas klara dig helt själv.

Denna handbok riktar sig till dig som kom till Sverige som ensamkommande barn, och blir 18 år under asylprocessen. I handboken har vi sammanställt information som vi tycker att du bör känna till om vad som händer när du blir 18 år och därmed betraktas som vuxen i Sverige. Handboken kan även läsas av andra vuxna i din närhet så att de förstår vad som förändras när du blir 18 år.

Innan du blir 18 år kan det vara andra lagar och regler som gäller. Vi kommer inte diskutera dessa regler i detalj i denna handbok, utan främst fokusera på hur reglerna förändras och vad som gäller när du blir vuxen.

När vi skriver ordet "barn" så menar vi personer som är under 18 år. När vi skriver ordet "vuxen" så menar vi personer som är 18 år eller äldre. Både du som fyllt 18 år och du som får din ålder ändrad av Migrationsverket till 18 år räknas som vuxen i Sverige. Med uttrycket "bli vuxen" menar vi både när den sökande fyller 18 år och när Migrationsverket ändrar åldern till 18 år eller äldre.

Vissa ord i handboken kan vara svåra. Därför finns en ordlista under avsnitt 9 där vi förklarar några svåra ord.

Denna handbok publicerades i **juli 2018**. Kom ihåg att lagar och regler ibland kan ändras. Det kan innebära att vissa delar i handboken inte längre stämmer efter en tid, till exempel om det kommer en ny lag.

Vad händer på 18 årsdagen - en sammanfattning

När du blir 18 år räknas du som vuxen i Sverige. Om du kom till Sverige som ensamkommande barn finns det några saker som kan bli annorlunda för dig när du blir 18 år. Här har vi sammanställt en sammanfattad lista över några av de saker som förändras.

1.1 Ordnat mottagande

Om du är ett barn som söker asyl i Sverige utan din familj måste det finnas ett ordnat mottagande i ditt hemland för att du ska kunna resa tillbaka dit. Ett ordnat mottagande betyder att det finns någon som kan ta emot dig och ta hand om dig när du åker tillbaka. När du blir 18 år ändras reglerna. Som vuxen behöver du inte längre ha ett ordnat mottagande för att kunna återvända.

1.2 God man

Efter att du blir 18 år har du inte längre rätt till din gode man. Det beror på att du som vuxen i Sverige har rätt att bestämma själv över de saker som din gode man tidigare hjälpt dig med. Därför avslutas din gode mans uppdrag automatiskt när du blir 18 år.

1.3 Boende

Innan du blir 18 år är det socialtjänsten i den kommun där du bor som har ansvar för ditt boende. Efter att du blir 18 år tar Migrationsverket över ansvaret från socialtjänsten. Om du behöver hjälp med boende efter att du blir 18 år är det Migrationsverket som ska hjälpa dig att ordna någonstans att bo. Det kan innebära att du får flytta till något av Migrationsverkets boenden. Det kan vara ett boende som ligger i närheten av där du bor nu, men det kan också vara ett boende som ligger i en annan stad i Sverige. Om du inte behöver hjälp med boende från Migrationsverket, utan själv kan ordna ett eget boende så kan du bo där istället. Om du bor på ett av Migrationsverkets boenden kommer du även vara tvungen att lämna Migrationsverkets boende efter att ditt utvisningsbeslut har vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre).

1.4 Dagersättning

Den stora skillnaden inom din rätt till dagersättning är att efter att du blir 18 år kan din dagersättning sänkas eller helt tas bort om du exempelvis håller dig undan en utvisning eller inte hjälper till att få fram bevis på din identitet.

1.5 Sjukvård och tandvård

Både asylsökande och gömda barn har rätt till kostnadsfri sjukvård och tandvård på precis samma villkor som alla andra barn i Sverige. Efter att du blir 18 år ändras reglerna och du har då bara rätt till akut sjukvård, akut tandvård och vård som inte kan vänta. Du har också rätt till preventivmedelsrådgivning, mödrahälsovård, rådgivning vid abort och sterilisering, förlossningsvård och skyddsvård om du har en smittsam sjukdom. Det är de som jobbar på ett sjukhus eller en vårdcentral som bestämmer om vården kan vänta.

1.6 Skolgång

När du blir 18 år har du inte längre rätt att påbörja en ny utbildning. Du har heller inte rätt att återuppta studier som du avbrutit. Du har däremot rätt att fullfölja en utbildning som du påbörjade innan du blev 18 år. Det betyder att du har rätt att studera färdigt på exempelvis ett introduktionsprogram om du började på introduktionsprogrammet innan du blev 18 år. Du har emellertid inte rätt att påbörja en utbildning på ett nationellt program därefter, om du är 18 år, eftersom det räknas som en ny utbildning.

1.7 Gymnasielagen

Bestämmelserna i gymnasielagen kan gälla dig som är mellan 17 år och 25 år gammal. Om du är 18 år i asylprocessen kan du alltså fortfarande omfattas av vissa bestämmelser i gymnasielagen, men då krävs det att du antingen ska beviljas ett uppehållstillstånd (till exempel som flykting) eller att du har beviljats ett uppehållstillstånd tidigare som inte ska förlängas.

1.8 Uppsikt och förvar

När du blir 18 år ändras reglerna så att du får tas i förvar vid fler situationer. Du får bland annat tas i förvar om det anses nödvändigt för att en utredning om din rätt att stanna i Sverige ska kunna genomföras, eller om det är sannolikt att du kommer att avvisas eller utvisas. Du får också tas i förvar om det är fråga om att förbereda eller genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning. Istället för att tas i förvar kan det beslutas om att du ska ställas under uppsikt. Det innebär att du är skyldig att anmäla dig på bestämda tider hos antingen Polismyndigheten eller Migrationsverket på en viss ort.

Skillnader i asylprocessen

Asylprocessen ser annorlunda ut beroende på om du bedöms vara ett barn eller en vuxen. Om du berättar för Migrationsverket att du är under 18 år när du söker asyl så är det vanligast att de registrerar dig med den ålder som du säger att du har. I vissa fall kan Migrationsverket ändra din ålder redan när du lämnar in din asylansökan – om de bedömer att du är uppenbart över 18 år. Läs mer om vad det innebär att bli åldersuppskriven av uppenbara skäl i avsnitt 2.1.

Om du registreras som barn hos Migrationsverket när du söker asyl kommer Migrationsverket bedöma om du gjort sannolikt att du är under 18 år. Det kallas att de bedömer om du är *underårig*.

Om Migrationsverket bedömer att du gjort sannolikt att du är under 18 år prövas din asylansökan enligt reglerna som gäller för barn. Om Migrationsverket bedömer att du inte gjort sannolikt att du är under 18 år kan Migrationsverket ändra din ålder till 18 år. Då prövas din asylansökan enligt reglerna som gäller för vuxna. Det betyder att du inte har någon god man till ditt stöd längre. Däremot har du oftast kvar ditt offentliga biträde. Om Migrationsverket anser att du inte är i behov av ett offentligt biträde kommer du att vara tvungen att själv ansvara för kontakterna med Migrationsverket.

Alla ensamkommande barn som ansökt om internationellt skydd, såsom flykting eller skyddsbehövande, har rätt att få ett offentligt biträde och en god man i asylprocessen. Vuxna asylsökande har inte samma rätt till ett offentligt biträde utan kan ibland anses sakna behov för att få ett biträde. Som exempel kan Migrationsverket anse att dina skäl för asyl är uppenbart ogrundade, vilket betyder att Migrationsverket, när de hör dina skäl, kommer fram till att de uppenbart inte är tillräckliga för asyl eller för uppehållstillstånd på någon annan grund.

Det finns flera skillnader mellan att få sin asylansökan prövad som vuxen än som barn. Ett exempel är att Migrationsverket ställer högre krav på din asylberättelse som vuxen, jämfört med om du anses vara barn. Det betyder att Migrationsverket förväntar sig att du som vuxen kan berätta mer detaljerat om dina asylskäl och veta mer om varför du flytt och inte kan återvända.

När Migrationsverket bedömer om du som vuxen är i behov av skydd mot ditt hemland (som flykting eller alternativt skyddsbehövande) kommer också vissa

former av förföljelse som är relaterade till ålder inte längre gälla dig. Det handlar till exempel om risk för barnäktenskap, rekrytering som barnsoldat eller att du skulle hamna i en särskilt utsatt situation på grund av din ålder. Vissa former av förföljelse som bara drabbar barn kan alltså inte längre ligga till grund för uppehållstillstånd när du är vuxen.

Du förväntas också som vuxen kunna söka myndighetsskydd själv (till exempel söka hjälp från Polismyndigheten i ditt hemland) och i vissa fall också bosätta dig själv i en annan del av ditt hemland för att komma ifrån problem som du kan ha haft i området där du växte upp.

Om Migrationsverket eller domstolarna bedömer att du inte är i behov av skydd kommer de slutligen pröva om det finns andra omständigheter i din situation som kan ligga till grund för uppehållstillstånd. Det kallas att de prövar om det finns särskilt eller synnerligen ömmande omständigheter. Särskilt eller synnerligen ömmande omständigheter kan till exempel vara att du har en allvarlig sjukdom som du inte kan få vård för i hemlandet, att du har en stark anknytning till Sverige eller att du riskerar att hamna i en väldigt utsatt situation vid ett återvändande.

När Migrationsverket och domstolarna prövar om det finns ömmande omständigheter skiljer de även här på barn och vuxna. För att ett uppehållstillstånd ska beviljas för vuxna krävs det att omständigheterna är synnerligen ömmande medan det för barn är tillräckligt att de är särskilt ömmande. Synnerligen är ett högre krav än särskilt. Om du får din asylansökan prövad som vuxen innebär det alltså att det ställs ett högre krav för att du ska beviljas uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter.

Under tiden som den tillfälliga lagen gäller så måste en utvisning också strida mot ett svenskt konventionsåtagande för att du ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter. Det betyder att en utvisning måste bryta mot till exempel Europakonventionen.

För att ett barn som söker asyl utan sina föräldrar ska kunna återvända måste det också finnas ett ordnat mottagande i hemlandet. Det betyder att det måste finnas en vuxen, i första hand föräldrarna, som kan ta emot och ta hand om barnet när det återvänder. Om Migrationsverket bedömer att ett barn saknar ordnat mottagande kan det ligga till grund för uppehållstillstånd. När du blir 18 år krävs det inte längre ett ordnat mottagande för att du ska kunna återvända till ditt hemland. Du kan alltså inte som vuxen beviljas uppehållstillstånd för att du saknar ordnat mottagande.

2.1 Angripa åldersbedömningen

Du som sökande har bevisbördan för att göra din ålder och identitet sannolik. Det betyder att det är ditt ansvar att visa vem du är. I ordet identitet ingår ditt namn, din ålder och ditt medborgarskap.

Om du söker asyl och berättar att du är under 18 år är det, som nämnt ovan, vanligast att Migrationsverket registrerar den ålder som du berättar att du har. Men i vissa fall kan Migrationsverket ändra din ålder redan när du lämnar in din asylansökan – om de bedömer att du är uppenbart över 18 år, alltså vuxen. Om du blir uppskriven på grund av uppenbara skäl kommer din asylansökan och ditt ärende hos Migrationsverket behandlas på samma sätt som för vuxna asylsökande. Det betyder till exempel att du inte kommer få en god man som hjälper dig och du måste bo på ett boende för vuxna. Du kommer i denna situation inte att erbjudas en medicinsk åldersbedömning. Du kan heller inte överklaga Migrationsverkets åldersbedömning om du blir uppskriven till 18 år på grund av uppenbara skäl.

Migrationsverket kommer däremot informera dig om att du kan lämna in bevisning som stöd för din ålder. Om du lämnar in bevisning som bedöms vara tillräcklig för att visa din ålder kan Migrationsverket ändra registreringen till den ålder du berättar att du har. Enligt vår erfarenhet krävs det dock godkända identitetshandlingar såsom pass för att ändra en uppenbar åldersuppskrivning.

Om Migrationsverket registrerar dig som barn när du söker asyl kommer de bedöma om du gjort sannolikt att du är under 18 år vid ett senare tillfälle. Det kallas att de bedömer din underårighet. Migrationsverket bedömer din ålder och din underårighet utifrån all den information du har kunnat lämna in. Det kan till exempel vara skolbetyg eller intyg från socialtjänsten.

Migrationsverket kan också erbjuda dig att genomgå en medicinsk åldersbedömning. När Migrationsverket gör sin bedömning utgår de dels från vad du berättat om din ålder och dels från den skriftliga bevisningen och resultatet av den medicinska åldersbedömningen.

Om Migrationsverket bedömer att du inte gjort din underårighet sannolik kan de ändra din ålder till 18 år och pröva din asylansökan som vuxen.

2.1.1 Migrationsverket har ändrat min ålder - vad kan jag göra?

Om Migrationsverket har ändrat din ålder till 18 år eller äldre kan åldersbedömningen överklagas (om det inte rör sig om en åldersuppskrivning av uppenbara skäl). Beroende på vilket datum du sökte asyl i Sverige gäller emellertid olika regler för hur en åldersuppskrivning kan bemötas genom ett överklagande.

Om du ansökte om asyl innan den 1 februari 2017

Om du sökte asyl innan den 1 februari 2017 så fattar Migrationsverket beslut om din underårighet samtidigt som du får beslut om din asylansökan. Om Migrationsverket ändrar din ålder och prövar din asylansökan enligt reglerna som gäller för vuxna så kan du inte enbart överklaga beslutet om ålder. Men om

Migrationsverket skulle avslå din asylansökan och ge dig ett utvisningsbeslut, kan utvisningsbeslutet överklagas till migrationsdomstolen. I samband med det överklagandet är det möjligt att argumentera för varför Migrationsverket gjort en felaktig bedömning av din underårighet och ålder.

Om du ansökte om asyl den 1 februari 2017 eller senare

Om du ansökte om asyl den 1 februari 2017 eller senare så kan Migrationsverket fatta ett tillfälligt beslut om din underårighet om de anser att det finns skäl att ifrågasätta att du är under 18 år. De måste dock utreda din ålder först innan de tar ett tillfälligt beslut. Du ska få möjlighet att både berätta om din ålder och att lämna in skriftlig bevisning för din ålder om du har det. Du kan också erbjudas att genomgå en medicinsk åldersbedömning.

Ett tillfälligt beslut tas så snart som möjligt efter att du ansökt om asyl. Det kan alltså innebära att du får ett tillfälligt beslut om din ålder innan du får beslut om din asylansökan. Anledningen till att tillfälliga beslut om åldern tas beror på att det är viktigt att så snart som möjligt avgöra var du ska bo, då Migrationsverket ordnar boendet för vuxna medan kommunerna ordnar boendet för barn.

Om du får ett tillfälligt beslut om din ålder och Migrationsverket ändrar din ålder till 18 år kan du överklaga detta beslut särskilt. Då överklagar du till migrationsdomstolen. Om migrationsdomstolen håller med Migrationsverket om att du är vuxen kan du överklaga en sista gång till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsverket kommer sedan att ta ett slutgiltigt beslut om din ålder i samband med beslut om din asylansökan.

2.1.2 Hur kan jag bevisa att jag är under 18 år?

Om du har blivit uppskriven i ålder och fortfarande befinner dig i asylprocessen kan du se över om det finns någon ytterligare skriftlig bevisning du kan lämna in till Migrationsverket eller domstolarna. Det kan till exempel vara en identitetshandling, skolbetyg, vaccinationsintyg, en familjebok eller intyg om din ålder från socialtjänsten, din lärare eller ditt boende.

I Sverige finns en princip som kallas "fri bevisföring". Det betyder att du får lämna in precis vilken bevisning du vill. Migrationsverket och domstolarna får dock själva värdera den bevisning du lämnar in och bedöma om bevisningen är tillräcklig för att göra din identitet sannolik. Om du har ett offentligt biträde bör du prata med hen om vad du kan göra för att bevisa din identitet.

Om du har gått igenom hela asylprocessen och fått ett utvisningsbeslut som inte längre kan överklagas är det enligt vår erfarenhet svårt att ändra tillbaka åldern. Det beror på att frågan om ålder redan har prövats. När ett utvisningsbeslut inte

längre kan överklagas kan det nämligen endast ändras om det framkommer nya omständigheter som inte prövats tidigare som visar att du är i behov av skydd eller att det finns medicinska eller praktiska hinder mot din utvisning. Det kallas att det finns ett verkställighetshinder. Du kan läsa mer om verkställighetshinder under avsnitt 6.4.

Då din ålder redan har prövats krävs det alltså först och främst att det finns nya omständigheter rörande din ålder som Migrationsverket och domstolarna inte redan bedömt. Men det måste också vara så att åldern har betydelse för till exempel ditt skyddsbehov, eller att du också har bevisning för att du saknar ordnat mottagande för att en ändring av din ålder ska kunna ligga till grund för ett uppehållstillstånd.

Enligt vår erfarenhet krävs det ett giltigt och godtagbart pass för att åldern ska kunna ändras tillbaka efter att utvisningsbeslutet vunnit laga kraft. Det är också viktigt att känna till att Migrationsverket kan ifrågasätta passet om de ifrågasätter underlaget som passet utfärdats på. Om du lämnar in identitetshandlingar från ditt hemland och ett pass utfärdats med identitetshandlingarna som grund, så kan Migrationsverket ifrågasätta passet om de ifrågasätter identitetshandlingens värde.

Exempel: Khalil kommer från Afghanistan och har tidigare lämnat sin tazkira (identitetshandling) till Migrationsverket. Migrationsverket bedömer att hans tazkira har ett lågt bevisvärde och inte är tillräcklig för att göra hans underårighet sannolik. Migrationsverket ändrar hans ålder till 18 år och ger honom ett utvisningsbeslut. Efter att utvisningsbeslutet vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre) lämnar Khalil sin tazkira till afghanska ambassaden som utfärdar ett pass. Han lämnar sitt pass till Migrationsverket i en anmälan om verkställighetshinder. Migrationsverket får veta att passet gjordes med Khalils tazkira som grund och bedömer därför att passet inte heller är tillräckligt för att visa att Khalil är under 18 år, eftersom de redan bedömt att tazkiran inte var tillräcklig.

Skillnader utanför asylprocessen

3.1 God man

I Sverige finns det lagar som säger att barn inte får ta vissa beslut själva. Vissa beslut får bara vuxna ta. Alla barn som söker asyl i Sverige utan sina föräldrar eller vårdnadshavare har därför rätt att få hjälp av en god man under och efter asylprocessen. En god man är en vuxen person som hjälper till med sådana saker som barn behöver hjälp med från en vuxen. En god man ska till exempel ha ansvar för barnets pengar, hjälpa till i kontakten med svenska myndigheter, se till att barnet får gå i skolan och att barnet får vård när hen behöver. Barnet har kvar sin god man fram tills att hen lämnar Sverige eller blir 18 år.

Att bli 18 år under asylprocessen kan alltså innebära att den gode mannens uppdrag avslutas. Det betyder att du får ansvar över de saker din god man tidigare har hjälpt dig med. Du får exempelvis själv ta ansvar för kontakten med Migrationsverket och andra myndigheter och själv ansvara för dina pengar.

Kan du få behålla god man?

Om du **fyller 18 år** krävs inget särskilt beslut för att din gode mans uppdrag ska avslutas. Uppdraget upphör automatiskt när du fyller 18 år. Det är däremot viktigt att din gode man informerar dig när hans uppdrag avslutas.

Det finns dock inte helt tydliga regler om vad som händer med din god mans uppdrag om du **skrivs upp i ålder till 18 år** under asylprocessen. Olika regler kan också gälla för olika kommuner i Sverige.

Gode män får sitt uppdrag av överförmyndarnämnden. När en asylsökande person skrivs upp i ålder av Migrationsverket finns det inte reglerat i lag vilken betydelse Migrationsverkets bedömning ska få för andra aktörer, såsom överförmyndarnämnden eller socialtjänsten. Detta innebär att varje aktör självständigt får ta ställning till en asylsökandes ålder inom ramen för sin verksamhet och de regler de måste följa. I praktiken vet vi emellertid att Migrationsverkets beslut om ålder har stor betydelse även för andra aktörers bedömning, särskilt om en medicinsk åldersbedömning gjorts. Det betyder att de andra aktörerna oftast brukar följa Migrationsverkets bedömning om en persons ålder.

Justitieombudsmannen, som granskar hur myndigheterna arbetar, har sagt att överförmyndarnämnden måste göra en egen åldersbedömning. När de gör en sådan bedömning ska dock Migrationsverkets åldersbedömning beaktas. Om överförmyndarnämndens bedömning är att du är vuxen ska de fatta ett särskilt beslut om det. Ett sådant beslut ska motiveras och du ska få information om beslutet. Du ska också få information om hur du kan överklaga beslutet.

Om överförmyndarnämnden gör en annan bedömning om din ålder än Migrationsverket och anser att du fortfarande är ett barn kan du alltså få behålla din gode man. Som nämnt tidigare följer de dock ofta Migrationsverkets åldersbedömning vilket innebär att du normalt förlorar din rätt till god man om Migrationsverket ändrar din ålder till 18 år.

3.2 Bistånd

En person som söker asyl i Sverige har rätt till viss hjälp från staten för att ordna boende och få pengar till exempelvis mat och kläder. Det kallas att man har rätt till bistånd. Som asylsökande omfattas du inte av rätten till bistånd som regleras i socialtjänstlagen. Istället finns en särskild lag som gäller personer som befinner sig i asylprocessen. Lagen heter *lagen om mottagande av asylsökande m.fl.* men brukar kallas LMA-lagen. LMA-lagen reglerar din rätt till bistånd i form av exempelvis dagersättning och boende.

3.2.1 Dagersättning

Både ensamkommande barn och vuxna har rätt till samma dagersättning. Dagersättning är en liten summa pengar som du får om du saknar medel för din dagliga livsföring (för att exempelvis kunna köpa kläder eller medicin). Du har rätt till dagersättning både när du bor på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden eller har ordnat ett eget boende. Dagersättningen kan dock skilja sig åt i storlek beroende på vilket boende du har.

Det är Migrationsverket som har ansvaret för att betala ut din dagersättning. Om Migrationsverket av någon anledning dröjer med att betala ut bistånd kan en kommun ta över ansvaret för att lämna bistånd till en asylsökande, om personen vistas i kommunen. Som asylsökande ska du därmed inte behöva vänta på det bistånd som du har rätt till även om Migrationsverket får förhinder/dröjer med att betala ut det.

Det finns vissa skillnader mellan barn och vuxnas rätt till bistånd i form av dagersättning. Ensamkommande barn har rätt till dagersättning genom hela asylprocessen. Det gäller även om barnet får ett utvisningsbeslut så länge barnet inte avviker (gömmar sig från att utvisas). För vuxna asylsökande kan däremot dagersättningen sättas ner eller dras in helt i vissa situationer. Dagersättningen får dock inte sättas ner så mycket att du inte kan köpa mat. Om du blir 18 år under asylprocessen kan det alltså innebära att du förlorar din rätt till dagersättning vid vissa situationer.

Om du blir vuxen kan din dagersättning sänkas om du vägrar att delta i verksamhet som Migrationsverket ordnat för att göra vistelsen mer meningsfull om du inte anses ha giltigt skäl. Sådan verksamhet kan till exempel vara svenskundervisning.

För att kunna sänka dagersättningen måste det handla om att du uteblir ofta och inte endast någon enstaka gång. Dagersättningen för vuxna får även sänkas om du inte medverkar i att klarlägga din identitet vilket leder till att det blir svårare för Migrationsverket att utreda din asylansökan. Om du håller dig undan så att det blir svårare att utreda din asylansökan kan det också leda till att din dagersättning sänks. Din dagersättning kan även sänkas om du utan giltigt skäl vägrar att medverka i uppdrag som är nödvändiga för att ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna genomföras.

Rätten till dagersättning upphör när du får uppehållstillstånd eller om du lämnar Sverige. Om du beviljas uppehållstillstånd och bor på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden ska du anvisas till en kommun och få hjälp av kommunen att ordna boende. Om du inte har anvisats eller inte kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun och fortfarande vistas på ett anläggningsboende, har du fortsatt rätt till dagersättning. Om du bor i eget boende när du beviljas uppehållstillstånd har du rätt till dagersättning under en månad från och med den dag då uppehållstillståndet beviljades.

När du inte längre har rätt till ekonomiskt stöd från Migrationsverket ska du lämna tillbaka ditt LMA-kort och eventuellt bankkort som du har fått av Migrationsverket. Om du inte har ordnat boende på egen hand ska du även lämna ditt boende och överlämna nycklarna till Migrationsverket.

Rätten till dagersättning upphör även för dig som blir 18 år om din tidsfrist för frivillig avresa löper ut efter att du har fått ett utvisningsbeslut. Om du får ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte har någon tidsfrist för frivillig avresa upphör din rätt till dagersättning när beslutet vinner laga kraft (inte kan överklagas längre). Din rätt till dagersättning upphör dock inte om du har barn eller agerar som vårdnadshavare för ett barn. Din dagersättning får heller inte dras in om det är uppenbart oskäligt. För att det ska anses vara uppenbart oskäligt krävs dock starka skäl.

Det kan till exempel anses vara uppenbart oskäligt att låta rätten till dagersättning upphöra när genomförandet av en utvisning inte kan ske trots att du visat att du fullt ut har samarbetat för att utvisningen ska kunna genomföras. Det kan också vara uppenbart oskäligt att dra in dagersättningen om genomförandet av utvisningen inte kan ske på grund av en tillfällig allvarlig sjukdom.

3.2.2 Boende

För alla barn som kommer till Sverige utan sin familj är det kommunen som ansvarar för var barnet ska bo. När ett ensamkommande barn söker asyl blir hen anvisad till en särskild kommun som i sin tur får i uppgift att ordna ett lämpligt boende. Dessa boenden kan se olika ut beroende på barnets behov och vilket utbud som finns i kommunen. Migrationsverket måste alltid beakta barnets bästa när de anvisar barnet till en kommun. När ett ensamkommande barn har blivit anvisat till en kommun ska denna kommun anses vara barnets vistelsekommun och ansvara för att barnet får stöd och hjälp.

Om du blir 18 år under asylprocessen kommer kommunen inte längre vara ansvarig för ditt boende. Då övergår istället ansvaret till Migrationsverket. Migrationsverket har ansvar för att ordna boende åt alla vuxna asylsökande som behöver hjälp med det. Som vuxen ska du bli erbjuden en plats på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden. Om du vill bo i ett anläggningsboende får du inte själv välja var du ska bo. Det betyder att du kan bli tvungen att flytta långt bort från den kommun som tidigare var din vistelsekommun när du blir 18 år.

Du kan också välja att ordna ditt boende på egen hand om du har möjlighet, och på så sätt stanna kvar i den kommun där du hittills har bott. Då räknas du som bosatt i ett eget boende.

Även om huvudregeln är att Migrationsverket ansvarar för ditt boende när du blir 18 år finns det undantag. Undantaget gäller om du vårdas enligt *lagen om vård av unga* (LVU) eller har ett motsvarande vårdbehov men vårdas enligt socialtjänstlagen (SoL). Om vården enligt någon av dessa lagar påbörjades innan du blev 18 år, kommer kommunen fortsätta vara ansvarig för ditt boende efter att du blivit 18 år.

Även om din tidigare vistelsekommun inte längre har ett lagstadgat ansvar för dig när du blir 18 år, så finns det vissa möjligheter för kommunen att hjälpa dig att bo kvar. Om du har särskilda behov kan socialtjänsten i kommunen i vissa fall välja att erbjuda dig ett boende i kommunen fram till dess att du fyller 21 år. Socialtjänsten har även en möjlighet att ge bistånd i form av exempelvis boende enligt 4 kapitel 2 § socialtjänstlagen, ett så kallat frivilligt bistånd. Ett frivilligt bistånd kan ges även om det är en annan huvudman (till exempel Migrationsverket) som är ansvarig för stödinsatser och även om en asylsökande vuxen inte omfattas av socialtjänstlagen utan istället omfattas av LMA-lagen. Du kan alltså söka bistånd enligt 4 kapitel 2 § socialtjänstlagen även om du omfattas av *lagen om mottagande av asylsökande m.fl.* Du måste själv ansöka om frivilligt bistånd hos socialtjänsten. Som vuxen asylsökande kan du även ansöka om bistånd från socialtjänsten enligt 4 kapitel 1 § socialtjänstlagen. Socialtjänsten får dock endast ge bistånd genom denna paragraf om behovet inte kan tillgodoses genom LMA-lagen.

Den svenska staten har även gett 390 miljoner kronor till kommunerna för år 2017 och 195 miljoner kronor för år 2018 för att kommunerna ska kunna låta den som blir 18 år bo kvar. Dessa pengar är dock inte öronmärkta, vilket betyder att kommunerna som fått ta del av dessa pengar inte måste använda pengarna till åtgärder som möjliggör ett fortsatt boende i kommunen. Alla kommuner får använda pengarna som de själva vill. Åtgärderna kan därför skilja sig åt beroende på vilken kommun du bor i. Många kommuner har överenskommelser med frivilligorganisationer som kan hjälpa till att ordna boende för de som blir vuxna under asylprocessen. Om du blir 18 år och vill bo kvar i din kommun är det därför viktigt att du tar kontakt med kommunen för att få information om vilka åtgärder de vidtagit för att du ska kunna bo kvar i kommunen när du blivit 18 år.

3.2.3 Boende efter uppehållstillstånd

Om ett ensamkommande barn beviljas uppehållstillstånd i Sverige kan barnet folkbokföra sig. Då räknas hen som bosatt i Sverige. Kommunen som tidigare haft ansvar för barnets boende kommer fortsätta ha ansvar för barnet som får bo kvar i kommunen.

Om du är vuxen när du beviljas uppehållstillstånd kan du också folkbokföra dig, men det är inte säkert att du får bo kvar i kommunen där du har bott. Hur du har bott under asylprocessen kan även påverka din möjlighet att få hjälp med boende efter att du beviljas ett uppehållstillstånd.

Om du beviljas ett uppehållstillstånd på minst ett år efter att du blivit 18 år, kan du omfattas av *lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslagen)*. För att omfattas av bosättningslagen måste du ha beviljats uppehållstillstånd som flykting, alternativt skyddsbehövande, övrigt skyddsbehövande eller på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Du kan även omfattas om du har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder eller om du är kvotflykting. En annan förutsättning för att omfattas av lagen är att du ska ha bott på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden när du får ditt beslut om uppehållstillstånd.

Om du bor i ett anläggningsboende när du beviljas uppehållstillstånd kan du bli anvisad till en kommun som ska hjälpa dig att ordna ett boende. Du har inte rätt att själv välja vilken kommun det blir utan du kan placeras var som helst i Sverige. Du kan tacka ja eller nej till att bli anvisad. Om du tackar nej skrivs du ut ur Migrationsverkets boende och din dagersättning upphör. Då måste du ordna boende själv. Om du väljer att bli anvisad till en kommun måste kommunen erbjuda dig ett boende i två år för att du ska ha tid på dig att etablera dig i samhället.

Om du bor i ett eget boende när du beviljas uppehållstillstånd omfattas du inte av bosättningslagen. Du kan endast omfattas av denna lag och bli anvisad till en kommun om det finns förutsättningar för en kommun att ta emot nyanlända

som redan bor i eget boende. Det är dock viktigt att känna till att lagen säger att den som bott i ett anläggningsboende ska prioriteras att anvisas till en kommun framför de som bor i eget boende. Du kommer därför normalt inte kunna bli anvisad till en kommun som ska hjälpa dig att ordna ett boende, utan du förväntas bo kvar i ditt eget boende eller ordna ett annat boende själv. Du har rätt att flytta till Migrationsverkets anläggningsboende under 30 dagar efter att du beviljats uppehållstillstånd, men du kommer inte få hjälp att ordna boende efter att de 30 dagarna har gått.

Om du väljer att inte bli anvisad till en kommun eller inte omfattas av lagen, kan du ansöka om bistånd i form av boende eller ekonomiskt bistånd enligt 4 kapitel 1 § eller 2 § socialtjänstlagen. Kommunen är dock inte skyldig att erbjuda dig en bostad om du inte blivit anvisad till kommunen. Kommunens möjlighet att hjälpa till beror på de individuella omständigheterna i ditt fall och deras möjligheter att faktiskt ordna ett boende.

3.2.4 När kan jag få rätt till bistånd på nytt?

Om din rätt till bistånd (exempelvis dagersättning och boende) enligt LMA-lagen har upphört kan du under vissa omständigheter få rätt till bistånd på nytt. Du har rätt till bistånd igen om du lämnat in en anmälan om verkställighetshinder (med stöd i 12 kapitel 18 § utlänningslagen) och Migrationsverket eller en domstol har beslutat att tillfälligt stoppa (inhibera) din utvisning. Du kan läsa mer om verkställighetshinder under avsnitt 6.4.

I vissa situationer stoppas din utvisning automatiskt när du lämnar in en anmälan om verkställighetshinder (med stöd i 12 kapitel 19 § utlänningslagen). Det betyder att Migrationsverket och domstolarna inte själva beslutar om att stoppa din utvisning. Om din utvisning stoppas automatiskt har du inte rätt till bistånd. Då krävs det först att Migrationsverket eller en domstol beviljar dig en ny prövning för att du ska återfå din rätt till bistånd.

För att du ska kunna få tillbaka ditt bistånd, bestående av dagersättning och boende, krävs det alltså att du antingen beviljas en ny prövning eller att Migrationsverket eller domstolarna själva beslutar om inhibition (tillfälligt stoppar ditt utvisningsbeslut). Det räcker inte att bara skicka in en anmälan om verkställighetshinder för att du ska få tillbaka ditt bistånd igen. Om ditt ärende inhiberas eller du beviljas en ny prövning måste du själv anmäla till Migrationsverket att du vill återfå ditt bistånd.

Om du får avslag på din anmälan om verkställighetshinder eller din nya prövning upphör rätten till bistånd en vecka efter att ditt utvisningsbeslut börjar gälla igen. Du kan dock även här få behålla biståndet om det finns starka skäl som innebär att det vore uppenbart oskäligt att ta bort din rätt till bistånd.

3.2.5 Rätt till bistånd vid en ansökan om uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen

Om du ansöker om ett uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen (läs mer om den under avsnitt 5.2.4) kan din rätt till bistånd skilja sig åt, beroende på var i asylprocessen du befinner dig.

Om du fortfarande väntar på beslut om din asylansökan från Migrationsverket eller domstolarna när du lämnar in en ansökan enligt den nya gymnasielagen, har du fortsatt rätt till boende och ekonomiskt stöd från Migrationsverket enligt LMA-lagen under tiden som du väntar på beslutet. Att du lämnar in en ansökan enligt gymnasielagen påverkar alltså inte din rätt till boende eller ekonomiskt stöd.

Om du har ett utvisningsbeslut som vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre) så upphör din rätt till bistånd normalt efter att tidsfristen för frivillig avresa har löpt ut. Om din rätt till bistånd har upphört kan du under vissa omständigheter få rätt till bistånd på nytt om du lämnar in en ansökan enligt nya gymnasielagen. Då krävs det att Migrationsverket först inhiberar din utvisning under tiden de undersöker din ansökan. Det som emellertid är speciellt med gymnasielagen är att du inte kommer ha rätt till hjälp med boende från Migrationsverket under tiden som du väntar på beslut, utan endast rätt till bistånd i form av ekonomisk ersättning. Om du får rätt till bistånd enligt LMA-lagen på nytt, för att ditt utvisningsbeslut inhiberas, måste du själv ansöka om ekonomisk ersättning från socialtjänsten i kommunen där du vistas. För att få ekonomisk ersättning från socialtjänsten måste du visa dem Migrationsverkets beslut om inhibition.

Om du beviljas uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen omfattas du inte av bosättningslagen. Du kommer därför inte att bli anvisad till en kommun, utan du förväntas ordna ditt boende själv efter att ett uppehållstillstånd beviljats. Däremot kan du vända dig till socialtjänsten och söka bistånd, till exempel i form av bostad. Det är kommunen du vistas i som ska ansvara för stöd och hjälp. Det är dock viktigt att känna till att socialtjänsten inte är skyldig att erbjuda dig en bostad, eftersom du inte blivit anvisad till kommunen. Socialtjänsten kan också kräva att du först söker andra förmåner du har rätt till, som till exempel studiestöd, innan det kan bli aktuellt för dem att bevilja dig bistånd. Du kan ansöka om studiestöd hos Centrala studienämnden (CSN). Kommunens möjlighet att hjälpa till med till exempel boende beror på de individuella omständigheterna i ditt fall och deras möjligheter att faktiskt ordna ett boende.

Inte heller den som beviljas uppehållstillstånd enligt paragraf 16 e i gymnasielagen omfattas av bosättningslagen. Du kan läsa mer om uppehållstillstånd enligt paragraf 16 e under avsnitt 5.2.3. Även dessa personer förväntas därför ordna sitt boende själva, men kan ansöka om bistånd hos socialtjänsten i kommunen där de vistas. Kommunens möjlighet att hjälpa till beror emellertid även här på de individuella omständigheterna i ditt fall och deras möjligheter att faktiskt ordna ett boende.

3.3 Sjukvård

Alla personer som befinner sig i Sverige har möjlighet att söka hjälp hos tand- och sjukvården vid behov. Kostnaden för vården kan dock skilja sig åt beroende på om du har uppehållstillstånd, är asylsökande, turist eller lever gömd i Sverige.

Lagen som reglerar rätten till hälso- och sjukvård för asylsökande gäller för den som fortfarande befinner sig i asylprocessen och inte har fått ett uppehållstillstånd eller slutgiltigt utvisningsbeslut ännu. Den gäller också för den som har beviljats ett uppehållstillstånd men inte är folkbokförd och för den som har fått ett slutgiltigt utvisningsbeslut men som inte håller sig undan eller gömmer sig från att utvisas. Lagen heter *Lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.*

Det är viktigt att känna till att du inte omfattas av denna lag om du ansöker om uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen. Du kan därför vara tvungen att betala fullt pris för vård och läkemedel. Om du däremot beviljas uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen ha du rätt till subventionerad sjukvård igen efter att du har folkbokfört dig.

För den som gömmer sig i Sverige regleras rätten till hälso- och sjukvård av en annan lag. Den heter *Lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd*. Denna lag gäller både för den som gömmer sig från att utvisas och den som befinner sig i Sverige utan att ha ansökt om uppehållstillstånd.

3.3.1 Skillnader mellan att vara barn och vuxen

Både asylsökande och gömda personer har rätt till samma typ av hälso- och sjukvård i Sverige, men denna rättighet skiljer sig åt beroende på om du är barn eller vuxen. Det innebär att din rätt till hälso- och sjukvård ändras om du blir vuxen under tiden du befinner dig i Sverige som asylsökande eller gömd person. Om du blir 18 år under asylprocessen begränsas din rätt till sjukvård från reglerna som gäller för barn till reglerna som gäller för vuxna.

3.3.2 Rätten till sjukvård för barn

Både asylsökande och gömda barn har samma rätt till kostnadsfri hälso- och sjukvård som alla andra barn som är bosatta i Sverige. Det betyder bland annat att asylsökande och gömda barn har rätt till regelbunden tandvård och inte behöver betala någon avgift för mediciner som läkare skriver ut på recept. Det är dock viktigt att känna till att ett besök på en akutmottagning kostar 120 kronor även för den som är barn.

3.3.3 Rätten till sjukvård för vuxna

Vuxna asylsökande och gömda har inte samma rätt till hälso- och sjukvård som barn. De har rätt till följande vård:

- sjukvård och tandvård som inte kan anstå
- mödravård
- rådgivning och vård vid abort och sterilisering
- preventivmedelsrådgivning
- skyddsvård vid smittsam sjukdom
- hälsoundersökning
- läkemedel som ges på recept från en läkare

Med "sjukvård och tandvård som inte kan anstå" menas vård som inte kan vänta och akut vård. Både psykiatrisk vård och hjälpmedel vid funktionshinder kan vara vård som inte kan anstå. Det är tandläkaren eller vårdpersonalen som bestämmer om vården kan vänta eller inte. När de bedömer om du ska få vård måste de bland annat ta hänsyn till om det blir svårare att behandla dig om du får vänta på vården eller om en fördröjning innebär allvarliga följder eller svåra komplikationer. Du har även rätt att få läkemedel subventionerade om de skrivs ut på recept av en läkare och omfattas av *Lagen om läkemedelsförmåner m.m.*

Vuxna asylsökande och gömda personer har rätt till kostnadsfri rådgivning vid abort eller sterilisering. Om personen därefter vill genomgå behandlingen kostar vården som ett läkarbesök, alltså 50 kronor. Vuxna har också rätt till kostnadsfri preventivmedelsrådgivning. Det kan dock vara så att man måste betala för preventivmedlen själv och de kan kosta mer än 50 kronor.

Om du bär på en mycket smittsam sjukdom kan du vara i behov av skyddsvård. Skyddsvård ges om sjukdomen är farlig för allmänheten. Det gäller alltså inte alla sjukdomar som kan smitta andra. Allmänfarliga sjukdomar är till exempel salmonella, hepatit A, B och C, tuberkulos, HIV och sexuellt överförbara sjukdomar. Om du vet att du har en allmänfarlig sjukdom eller misstänker att du har det är du skyldig att gå till en läkare och undersökas för att få skyddsvård. För asylsökande och gömda vuxna är all skyddsvård kostnadsfri, även läkemedel som hjälper mot smittan.

Asylsökande och gömda vuxna har också rätt att få mödravård och förlossningsvård i Sverige. Det innebär att den som är gravid ska få träffa en barnmorska för samtal om graviditeten, göra ultraljud och hälsokontroller. De ska också erbjudas vård vid förlossning. All mödra- och förlossningsvård är kostnadsfri för asylsökande och gömda vuxna.

Som vuxen har du också rätt till en kostnadsfri hälsoundersökning om det inte är uppenbart att det inte behövs. Under hälsoundersökningen får du träffa en läkare eller sjuksköterska för att prata om hur du mår och om du har några sjukdomar. De kan också ta prover för att se om du bär på en sjukdom som måste behandlas. Under hälsoundersökningen ska du också få information om vilka rättigheter du har i fråga om sjukvård och tandvård och var du kan vända dig om du behöver vård. Asylsökande personer ska erbjudas en hälsoundersökning så snart som möjligt efter att de lämnat in sin asylansökan. Gömda personer ska erbjudas en hälsoundersökning när de själva kontaktar vården.

Om asylsökande eller gömda barn är i behov av psykiatrisk vård eller stöd kan de vända sig till BUP. BUP står för Barn- och ungdomspsykiatri. Personer över 18 år kan också få psykiatrisk vård om den inte kan vänta, men då måste de vända sig till en vårdcentral eller vuxenpsykiatri. Om du blir vuxen under asylprocessen kan du alltså inte längre vända dig till BUP för psykiatriskt stöd.

3.3.4 Kostnader för vård

För asylsökande och gömda barn ska vården vara kostnadsfri om man inte besöker en akutmottagning. Ett besök på en akutmottagning kostar 120 kronor för barn.

En del av vården som asylsökande och gömda vuxna har rätt till är också kostnadsfri. Det gäller mödravård, rådgivning vid abort och sterilisering, preventivmedelsrådgivning, skyddsvård vid smittsam sjukdom och hälsoundersökningen.

Vuxna asylsökande och gömda måste betala för vård som inte kan anstå, vård vid abort och sterilisering, sjukresor och läkemedel som skrivs ut på recept. Oftast är kostnaden max 50 kronor. Det gäller till exempel för läkarbesök och läkemedel. Om en vuxen däremot besöker en akutmottagning är avgiften 400 kronor.

I vissa fall kan vården kosta mer än 50 kronor för vuxna, till exempel vissa mediciner eller akuta tandläkarbesök eller läkarbesök. Om du är osäker på vad vården kommer att kosta kan du alltid fråga innan. Asylsökande personer kan ansöka om ett särskilt bidrag, alltså en ekonomisk ersättning, om de får en högre kostnad för vården än 50 kronor. En sådan ansökan görs hos Migrationsverket. Gömda personer kan inte ansöka om ett särskilt bidrag hos Migrationsverket.

För att få ett särskilt bidrag krävs det att den vård du har fått (inklusive sjukresor, läkarbesök och mediciner) har kostat mer än 400 kronor under de senaste sex månaderna. Migrationsverket kan inte ersätta hela kostnaden, men de kan ersätta dig för kostnaden som överstiger 400 kronor. Kostnader för läkarbesök vid en akutmottagning räknas inte in i de 400 kronorna, men det går att ansöka om särskilt bidrag för den kostnad du fick vid besöket på akutmottagningen. Då kan du få ersättning för kostnaden som överstiger 50 kronor.

3.3.5 Vad kan jag göra om jag nekas vård?

Eftersom det kan skilja sig åt beroende på omständigheter och situation finns inget generellt svar som kan appliceras på alla fall där någon blivit nekad vård. Att undersöka bakgrunden till varför du nekats vård är därför ett bra första steg. Har du exempelvis nekats vård för att vårdpersonalen bedömt att vården kan vänta? Eller har du av något annat skäl nekats vård?

Du kan prova att vända dig till vårdgivaren igen och uppge att du är asylsökande eller papperslös och samtidigt hänvisa till att du har rätt till vård enligt *lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. om du är asylsökande*, eller *lag om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd*, om du är papperslös.

Som asylsökande är det även viktigt att du visar upp ditt LMA-kort vid besök på vårdcentral. Om du fortsatt nekas vård, och det inte beror på att vården bedömts kunna anstå (vänta), kan ytterligare ett alternativ vara att vända sig till en annan vårdgivare. Om du fortfarande nekas den vård du anser dig ha rätt till kan du klaga hos landstingets patientnämnd eller till Inspektionen för vård och omsorg som utövar tillsyn över verksamheter inom socialtjänstområdet och hälso- och sjukvården, samt över hälso- och sjukvårdspersonal.

Du kan även ta kontakt med organisationer som arbetar med vård för asylsökande och papperslösa. De kan ge information om vilken vård du har rätt till och i vissa situationer bistå med hjälp att kontakta vårdgivaren. Du kan läsa mer om sådana organisationer under avsnitt 8.

3.3.6 Vad kan jag göra om jag nekas att hämta ut läkemedel?

Anledningen till att du nekas hämta ut läkemedel kan även här skilja sig åt beroende på omständigheter och situation och det är svårt att ge ett svar som kan gälla för alla fall. Därför bör du börja med att undersöka bakgrunden till att du nekas hämta ut läkemedel. I vissa fall kan det röra sig om att receptet inte är korrekt ifyllt. Det är även bra att känna till att alla läkemedel inte är subventionerade, varför du i vissa situationer kan vara tvungen att betala fullt pris. Att be om ett pappersrecept istället för e-recept är att rekommendera, då det oftast krävs att du kan legitimera dig för att ett e-recept ska kunna hämtas ut. E-recept måste också skrivas ut till ett specifikt apotek, så att du bara kan hämta ut dina läkemedel på just det apoteket.

För att receptet ska kunna hämtas ut till subventionerat pris måste det framgå av receptet att du är asylsökande eller papperslös (gömd) och därför ska få reducerat pris, samt vilket landsting som står för kostnaden. Det kan även vara bra att du vet om ditt reservnummer hos vårdcentralen. Ett reservnummer får du om du uppger att du är papperslös när du tar kontakt med sjukvården. Reservnummer fungerar som en identifiering inom sjukvården.

Om du nekas att hämta ut läkemedel för att receptet inte är ifyllt korrekt, eller om du fått ett e-recept men saknar legitimation bör du vända dig till vårdgivaren igen för att få ett pappersrecept/recept som är korrekt ifyllt.

3.4 Skolgång

Alla barn i Sverige har rätt att gå i skolan. Det gäller både asylsökande och gömda barn. När en asylsökande eller gömd person blir vuxen förändras däremot rätten till skolgång.

Om du blir vuxen har du rätt att fullfölja en påbörjad utbildning, men du har inte rätt att påbörja en ny utbildning. Om du har avbrutit dina studier får du heller inte påbörja dem igen efter att du blir vuxen. Det betyder exempelvis att den som påbörjar ett introduktionsprogram i gymnasieskolan innan 18-årsdagen får fullfölja introduktionsprogrammet även efter att hen blivit vuxen. Men då får personen inte studera vidare på ett nationellt program i gymnasieskolan därefter eftersom det räknas som en ny utbildning. Samma sak gäller också om du inte fullföljt en grundskoleutbildning när du blir 18 år. Då får du bara läsa klart utbildningen i grundskolan och kan inte börja i gymnasieskolan efteråt.

Något som är däremot är bra att känna till är att de olika kommunerna i Sverige kan bestämma att även den som blir 18 år ska få påbörja nya studier. Det finns inget som hindrar en kommun från att erbjuda det. Du kan alltid fråga kommunen där du bor om du får påbörja nya studier.

En annan faktor som kan skapa problem avseende skolgången är om du efter 18-årsdagen behöver hjälp från Migrationsverket med ditt boende. Då kan du behöva flytta till ett annat boende i en annan del av Sverige. Du har dock rätt att fullfölja den utbildning du har påbörjat även om du flyttar till en annan kommun. Då får du fortsätta utbildningen på en skola i den nya kommunen.

Du kan naturligtvis alltid be Migrationsverket se efter om det finns ett boende i närheten av din skola där du kan bo. Det går inte att garantera att det går, men du kan alltid försöka. Oavsett var du bor någonstans kan du alltid fråga kommunen om du ändå får gå kvar i din skola, om du vill det.

Att arbeta

4.1 Att arbeta under asylprocessen

För att kunna arbeta under asylprocessen krävs det att du är undantagen från kravet på arbetstillstånd, det vill säga att du har beviljats ett AT-UND. Om du är osäker på om du får arbeta eller inte kan du se efter om det står AT-UND på ditt LMA-kort.

För att beviljas AT-UND krävs det att du har medverkat till att klarlägga din identitet, det vill säga försökt visa vem du är. Det är Migrationsverket som bedömer om du anses ha medverkat till att göra din identitet sannolik. Alla över 16 år måste ha AT-UND om de vill arbeta i Sverige under sin asylprocess.

Du får ha lättare sommarjobb när du är yngre än 16 år, men när du har fyllt 16 år får du i princip ta alla jobb. Du får dock inte arbeta med farliga kemikalier, tyngre lyft eller maskiner där du kan skada dig. Du får heller aldrig arbeta ensam om du är under 18 år. Migrationsverket behöver inte godkänna ditt arbete när du har ett AT-UND. Du måste själv hitta ett arbete.

4.2 Byta spår

Om du har fått avslag på din ansökan om asyl och arbetat under din asylprocess finns det en möjlighet att beviljas ett uppehållstillstånd i Sverige på grund av arbete. På så sätt kan du få stanna i Sverige och fortsätta arbeta trots att huvudregeln är att uppehållstillstånd på grund av arbete ska sökas och beviljas innan du reser in i Sverige.

Om du har fått nej på din asylansökan och beslutet har vunnit laga kraft har du **två veckor** på dig att lämna in en ansökan om uppehållstillstånd på grund av arbete till Migrationsverket. För att du ska kunna få uppehållstillstånd på grund av arbete måste du ha haft en anställning de senaste fyra månaderna innan ditt utvisningsbeslut vann laga kraft och ha ett erbjudande om fortsatt arbete hos samma arbetsgivare som gäller i minst ett år. Du måste också ha haft ett AT-UND under de fyra månader som du arbetade under asylprocessen. Din arbetsgivare måste ha erbjudit dig, och erbjuda dig, villkor som ligger i nivå med vad svenska kollektivavtal kräver, till exempel vad gäller lön och försäkringar. Lönekravet är minst 13 000 kronor men kan vara högre beroende på ditt yrke. Du kan exempelvis inte arbeta som läkare i Sverige och ha 13 000 kronor i lön då läkare normalt har högre lön än så. Detta för att du inte ska bli utnyttjad som billig arbetskraft.

Alla dessa krav måste vara uppfyllda för att du ska kunna beviljas ett arbetstillstånd genom spårbyte. Om inte alla krav är uppfyllda måste du åka tillbaka till ditt

hemland och söka därifrån. Det är även viktigt att känna till att det är krav på att du har ett giltigt hemlandspass. Arbetstillståndet kan inte beviljas för en längre tid än ditt pass är giltigt. Om ditt pass är på väg att gå ut är det viktigt att du förlänger det. Det kan vara så att Migrationsverket inte lämnar ut ditt pass förrän ett eventuellt utvisningsbeslut ska verkställas. Du bör då se över möjligheten att utfå ett nytt hemlandspass för att du ska kunna beviljas ett längre uppehållstillstånd på grund av arbete.

Exempel: Om ditt pass är giltigt i åtta månader kommer du att beviljas ett arbetstillstånd på åtta månader. För att kunna folkbokföras i Sverige krävs det i regel att du har beviljats uppehållstillstånd i minst ett år och att du planerar att bo här i ett år eller längre. Då du endast beviljats ett arbetstillstånd på åtta månader kommer du inte kunna folkbokföra dig och därmed inte omfattas av den svenska socialförsäkringen. Du behöver då teckna en egen försäkring som täcker kostnader som kan uppstå vid sjukdom, olycksfall, förlossning och så vidare.

Om du tidigare har fått ett återreseförbud kan det innebära att du inte har en möjlighet att byta spår. Enligt praxis från Migrationsöverdomstolen bör en helhetsbedömning av omständigheterna göras vid prövningen av om ett återreseförbud ska upphävas (tas bort), där intresset av att upprätthålla förbudet ska vägas mot intresset av att den sökande ska få uppehållstillstånd. Om du fick ett återreseförbud i samband med ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet (som inte berodde på ditt eget agerande) kan det vara en omständighet som medför att återreseförbudet upphävs när du uppfyller förutsättningarna för att beviljas ett uppehållstillstånd på grund av arbete (MIG 2017:16). Detta innebär dock att om du har fått ett återreseförbud som beror på ditt tidigare agerande så kan du inte med säkerhet beviljas uppehållstillstånd genom spårbyte efter att du fått avslag på din asylansökan. Detta gäller dock främst om du gör ett spårbyte efter att du sökt asyl för andra gången och tidigare fått ett återreseförbud för att du exempelvis inte rest ut i tid eller hållit dig gömd.

4.3 Permanent uppehållstillstånd vid försörjning

I den tillfälliga lagen finns en bestämmelse som gör det möjligt att beviljas ett permanent uppehållstillstånd om du kan visa för Migrationsverket att du etablerat dig på arbetsmarknaden och kan försörja dig. Detta regleras i paragraf 17 och kan gälla den som ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Om du *inte* har fyllt 25 år finns det dock ett krav på att du först måste fullfölja en utbildning i gymnasieskolan innan du kan beviljas ett sådant permanent uppehållstillstånd. Om du har fyllt 25 år finns inget krav på fullföljd utbildning.

Om du har fullföljt en utbildning eller fyllt 25 år är det viktigt att veta vilka krav som ställs för att du ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd när du ansöker om förlängning. För att beviljas ett permanent uppehållstillstånd vid försörjning måste följande krav vara uppfyllda:

Din arbetsgivare måste informera Skatteverket om din anställning senast månaden efter den kalendermånad då din anställning påbörjades. Om du blev anställd i januari måste din arbetsgivare informera Skatteverket om anställningen senast den sista dagen i februari, men absolut senast innan Migrationsverket fattar beslut om din ansökan.

Du kan försörja dig genom anställning eller inkomster från näringsverksamhet

Din lön, ditt försäkringsskydd och övriga anställningsvillkor är inte sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Samma sak gäller om du kan försörja dig genom inkomster från näringsverksamhet.

Om du inte har fyllt 25 år måste du ha fullföljt en gymnasieutbildning eller yrkesinriktad utbildning först

Det är du som måste visa för Migrationsverket att du uppfyller kraven för att få permanent uppehållstillstånd. Det är inte tillräckligt att du fått ett erbjudande om en anställning, utan du måste ha påbörjat din anställning när Migrationsverket fattar beslut om din ansökan om permanent uppehållstillstånd.

Du uppfyller försörjningskravet om du kan försörja dig genom en anställning eller inkomster från näringsverksamhet. Det kan också vara en kombination av dessa olika inkomster och också flera olika anställningar. Din inkomst måste vara en sådan som beskattas, alltså att du betalar skatt på lönen eller inkomsten du får varje månad. Du måste också ha en inkomst under en tillräckligt lång tid i framtiden. Om du är anställd måste det stå i ditt anställningskontrakt att du antingen är tillsvidareanställd eller har en anställning i minst två år från det datum Migrationsverket tar sitt beslut.

Med näringsverksamhet menas exempelvis en enskild firma, handelsbolag eller aktiebolag. För att visa att du uppfyller kravet om tillräcklig inkomst från näringsverksamhet måste du visa att näringsverksamheten går med vinst och att du kan försörja dig genom vinsten. Även här måste du kunna visa att du kan försörja dig på näringsverksamheten under minst två år från det datum Migrationsverket fattar sitt beslut.

När Migrationsverket bedömer om din lön eller inkomst är tillräcklig kommer de att göra en individuell bedömning utifrån de behov du har. Din inkomst är inte tillräcklig om du behöver försörjningsstöd från socialtjänsten. Din anställning får heller inte vara subventionerad. Det innebär att din arbetsgivare måste betala hela

din lön. Det får inte vara någon annan, till exempel staten eller Arbetsförmedlingen, som betalar en del av din lön.

Både din lön, ditt försäkringsskydd och dina övriga anställningsvillkor måste uppfylla villkoren i svenska kollektivavtal eller praxis inom ditt yrke eller bransch. Det betyder exempelvis att lönen inte får vara sämre än vad kollektivavtalet säger att den ska vara eller vad som är rimligt inom ditt yrke.

Om du uppfyller dessa krav kan du beviljas ett permanent uppehållstillstånd när du ansöker om förlängning av ditt uppehållstillstånd.

Gymnasielagen

Den 1 juni 2017 började nya regler gälla i Sverige som gör det möjligt för vissa asylsökande att få ett längre uppehållstillstånd för att fullfölja en utbildning i gymnasieskolan. Vissa kan också beviljas ett uppehållstillstånd med studierna som enda grund. Dessa regler brukar kallas "gymnasielagen" och består av flera bestämmelser (paragrafer) i den tillfälliga lagen, 16 a – 16 i §§.

För att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt gymnasielagen måste flera krav vara uppfyllda. Det finns dessutom olika krav som gäller vid olika bestämmelser (paragrafer) i gymnasielagen. Därför har vi delat upp informationen under flera rubriker för att göra det så tydligt som möjligt.

5.1 Vilka utbildningar kan ligga till grund för uppehållstillstånd enligt gymnasielagen?

Något som är gemensamt för alla bestämmelser i gymnasielagen (förutom den nya gymnasielagen, se avsnitt 5.2.4) är att du måste ha påbörjat dina studier för att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Det är alltså inte tillräckligt att du fått ett antagningsbesked till exempelvis ett nationellt program i gymnasieskolan. För att visa för Migrationsverket eller domstolarna att du studerar måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan. En individuell studieplan kan du få från din skola.

Det finns flera olika utbildningar som kan ligga till grund för ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen, men alla utbildningar omfattas inte av alla bestämmelser. Enligt vissa bestämmelser kan alla utbildningar ligga till grund för uppehållstillstånd, vid vissa kan det vara flera utbildningar och några bestämmelser gäller bara för en typ av utbildning. Under detta avsnitt kommer vi att berätta om alla utbildningar som kan ligga till grund för uppehållstillstånd. Vi kommer berätta mer om vilka utbildningar som gäller vid de olika paragraferna under nästa rubrik.

Följande utbildningar kan under vissa omständigheter ligga till grund för uppehållstillstånd enligt gymnasielagen:

- Introduktionsprogram med fokus på behörighet till nationellt program
- Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden
- Nationellt program i gymnasieskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särsvux

- Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola
- Sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox

Det finns olika typer av introduktionsprogram och nationella program i gymnasieskolan. Vissa program fokuserar på behörighet till en annan utbildning och andra program fokuserar på etablering på arbetsmarknaden. Vi har delat upp information om alla utbildningar under varsin rubrik nedan.

Introduktionsprogram med fokus på behörighet till nationellt program

Introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationella program finns för att förbereda dig för studier på ett nationellt program. Språkintröduktion är ett exempel på en sådan utbildning. Om du studerar på ett sådant introduktionsprogram kan det ligga till grund för uppehållstillstånd enligt vissa bestämmelser i gymnasielagen.

Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden

Introduktionsprogram som fokuserar på etablering på arbetsmarknaden är en form av yrkesinriktad utbildning som finns för att förbereda dig för ett visst yrke eller en viss yrkesutbildning. Yrkesintröduktion är ett exempel på en sådan utbildning. Även genom introduktionsprogrammet ”individuellt alternativ” är det möjligt att få en yrkesinriktad utbildning. Om du studerar på ett sådant introduktionsprogram kan det ligga till grund för uppehållstillstånd enligt vissa bestämmelser i gymnasielagen.

Nationellt program i gymnasieskolan

Nationella program kan antingen vara ett högskoleförberedande program (exempelvis ett samhällsvetenskapligt program) som fokuserar på att förbereda dig för studier på högskola eller ett yrkesprogram (exempelvis vård- och omsorgsprogrammet) som förbereder dig för ett visst yrke eller fortsatt yrkesutbildning. Nationella program finns både i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Om du studerar på ett nationellt program så kan en sådan utbildning ligga till grund för uppehållstillstånd enligt vissa bestämmelser i gymnasielagen. Du kan påbörja studier på ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan fram till den 1 juli det år du fyller 20 år. Därefter kan du studera på komvux eller särvox.

Studier på gymnasienivå inom komvux eller särvox

Du kan studera på komvux eller särvox från den 1 juli det år du fyller 20 år. Studier på gymnasienivå på komvux och särvox kan vara en utbildning som motsvarar ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram på de nationella programmen i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. Om du studerar på heltid

på gymnasienivå inom komvux eller särvox så kan en sådan utbildning ligga till grund för uppehållstillstånd enligt vissa bestämmelser i gymnasielagen.

Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola

I olika delar av Sverige finns folkhögskolor som erbjuder kurser på gymnasienivå, med fokus på behörighet till annan utbildning. Om du studerar på heltid på en allmän kurs på gymnasienivå vid en folkhögskola så kan en sådan utbildning ligga till grund för uppehållstillstånd enligt vissa bestämmelser i gymnasielagen.

Sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox

Inom komvux och särvox kan även sammanhållna yrkesutbildningar eller yrkespaket erbjudas. Dessa utbildningar består av olika nationella yrkesämnen och kurser. Utbildningarna är anpassade för att vara relevanta för ett visst yrkesområde och kompetenskraven som ställs inom olika branscher. Det är inte ett krav att hela utbildningen är på gymnasial nivå, utan yrkespaketet kan i vissa fall kombineras med andra ämnen eller kurser. Om du studerar på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox så kan en sådan utbildning ligga till grund för uppehållstillstånd enligt vissa bestämmelser i gymnasielagen.

5.2 Vem kan få uppehållstillstånd enligt gymnasielagen?

Det finns i huvudsak fyra grupper som kan omfattas av gymnasielagen:

- Den som ska beviljas ett uppehållstillstånd vid första prövningen av sin asylansökan eller i samband med en förlängningsansökan
- Den som har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som inte ska förlängas
- Den som sökte asyl i Sverige den 24 november 2015 eller tidigare och fick ett utvisningsbeslut med uppskjuten verkställighet för att det saknas ordnat mottagande
- Den som tidigare haft ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen som inte ska förlängas

Vi har delat upp informationen om vilka regler som gäller för varje grupp under varsin rubrik nedan. Där informerar vi om när ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen kan beviljas för respektive grupp.

Mellan den 1 juli 2018 – 30 september 2018 gäller också en tillfällig lag som gör det möjligt för ytterligare en grupp ungdomar att beviljas ett uppehållstillstånd för att studera i gymnasieskolan. Vi kallar den för “den nya gymnasielagen”. Lagen gäller bara under en väldigt kort tid, men vi berättar vilka som kan/kunde få uppehållstillstånd enligt denna lag under avsnitt 5.2.4.

5.2.1 Den som ska beviljas ett uppehållstillstånd vid första prövningen av sin asylansökan eller i samband med en förlängningsansökan

Den som ska beviljas ett uppehållstillstånd kan under vissa omständigheter få ett längre uppehållstillstånd för att studera i gymnasieskolan. För att omfattas av gymnasielagen måste du beviljas ett uppehållstillstånd på grund av något av dessa skäl:

- som flykting
- som alternativt skyddsbehövande
- på grund av särskilt eller synnerligen ömmande omständigheter
- för att du saknar ordnat mottagande (5 kapitel 11 § utlänningslagen)
- för att det finns ett verkställighetshinder

Detta gäller både om du beviljas ett uppehållstillstånd när Migrationsverket eller domstolarna prövar din asylansökan för första gången eller om du ska få ditt tidigare uppehållstillstånd förlängt.

För att få ett längre uppehållstillstånd för att studera måste din utbildning först och främst vara längre än vad ditt uppehållstillstånd annars skulle blivit. Om du exempelvis ska beviljas ett uppehållstillstånd i tre år för att du är flykting men du bara har två år kvar på din utbildning kan du inte få uppehållstillstånd enligt gymnasielagen, eftersom ditt uppehållstillstånd i så fall skulle bli kortare än vad det annars skulle blivit.

Vilken bestämmelse som kan ge dig ett längre uppehållstillstånd beror bland annat på vilken utbildning du studerar. Om du studerar på någon av följande utbildningar kan du under vissa omständigheter få ett längre uppehållstillstånd **enligt paragraf 16 a**:

- Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden
- Nationellt program i gymnasieskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särvox
- Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola
- Sammanhållen yrkesutbildning på inom komvux eller särvox

För att ett längre uppehållstillstånd ska beviljas måste du uppfylla följande krav:

- Du måste ha påbörjat dina studier
- Du måste ha fyllt 17 men inte 25 år
- Du får inte tidigare ha fullföljt en sådan utbildning eller en utländsk motsvarande utbildning tidigare

Att du tidigare inte får ha fullföljt en sådan utbildning innebär att du inte kan få ett uppehållstillstånd för att studera på exempelvis ett introduktionsprogram om du tidigare har fullföljt ett introduktionsprogram i Sverige. Om du studerar på ett nationellt program är det också ett krav på att du inte får ha fullföljt en motsvarande utländsk utbildning tidigare. Om du beviljas ett längre uppehållstillstånd enligt paragraf 16 a så gäller uppehållstillståndet i sex månader utöver den tid som återstår av din individuella studieplan. För att visa att du påbörjat dina studier måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan.

Om du ska beviljas ett uppehållstillstånd enligt bestämmelsen i 5 kapitlet 11 § utlänningslagen för att du saknar ordnat mottagande kan du även beviljas ett uppehållstillstånd för att studera på ett introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationellt program. Om du sökte asyl efter den 24 november 2015 kan du beviljas ett uppehållstillstånd för en sådan utbildning **enligt paragraf 16 c**. För att få ett sådant uppehållstillstånd måste du uppfylla följande krav:

- Du måste ha påbörjat dina studier
- Du måste ha fyllt 17 men inte 25 år
- Du får inte ha fullföljt en gymnasieutbildning tidigare

För att visa att du påbörjat dina studier måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan. Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 c så gäller uppehållstillståndet i 13 månader. Ett sådant uppehållstillstånd kan bara beviljas en gång. Du kan läsa mer om möjligheten att förlänga ditt tillstånd för att fortsätta studera under avsnitt 5.2.1.

Om du sökte asyl den 24 november 2015 eller tidigare och ska beviljas ett uppehållstillstånd för att du saknar ordnat mottagande (5 kapitlet 11 § utlänningslagen) kan du beviljas ett uppehållstillstånd för alla studier som vi listat i avsnitt 5.2.3. Då beviljas uppehållstillståndet **enligt paragraf 16 b**. För att få ett sådant uppehållstillstånd måste följande krav vara uppfyllda:

- Du har påbörjat dina studier
- Din asylansökan registrerades hos Migrationsverket senast den 24 november 2015
- Du har fyllt 17 år

För att visa att du påbörjat dina studier måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan. Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 b så gäller uppehållstillståndet i fyra år.

Om du blir 18 år under asylprocessen kan du dock inte beviljas ett uppehållstillstånd för att du saknar ordnat mottagande enligt 5 kapitlet, 11 §, Utlänningslagen. Det beror på att frågan om ordnat mottagande inte längre är aktuell när du blir 18 år. Du kan därför inte beviljas ett uppehållstillstånd enligt 16 c eller 16 b vid första prövningen av din asylansökan om du får din asylansökan prövad som vuxen.

5.2.2 Den som har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som inte ska förlängas

Om du tidigare har haft ett uppehållstillstånd och Migrationsverket bestämmer att du inte ska få ditt uppehållstillstånd förlängt kan du under vissa omständigheter få ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen istället. Ditt tidigare uppehållstillstånd måste då ha beviljats av något av följande skäl:

- flykting
- alternativt skyddsbehövande
- särskilt eller synnerligen ömmande omständigheter
- för att du saknar ordnat mottagande (5 kapitel 11 § utlänningslagen)
- för att det finns ett verkställighetshinder

Att ditt uppehållstillstånd inte ska förlängas kan till exempel handla om att du tidigare fick ett uppehållstillstånd för att du saknar ordnat mottagande, men sedan har fyllt 18 år vid prövningen av din förlängningsansökan. Då har din tidigare grund för uppehållstillståndet upphört eftersom man anser att vuxna inte behöver ett ordnat mottagande för att kunna återvända.

Vilken bestämmelse som kan ge dig uppehållstillstånd för att studera beror bland annat på vilken utbildning du studerar och vilket datum du sökt asyl i Sverige.

Om du sökt asyl efter den 24 november 2015 och ditt tidigare uppehållstillstånd inte ska förlängas kan du beviljas ett uppehållstillstånd för att studera enligt paragraf 16 c eller 16 d. Vilken paragraf det blir beror på vilken utbildning du studerar. Om du studerar på ett introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationellt program (till exempel språkintrouktion) kan du beviljas ett uppehållstillstånd **enligt paragraf 16 c** om följande krav är uppfyllda:

- Du har påbörjat din utbildning
- Du har fyllt 18 år men inte 25 år
- Du har inte fullföljt en gymnasieutbildning eller en utländsk motsvarande utbildning tidigare

För att visa att du påbörjat dina studier måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan. Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 c så gäller uppehållstillståndet i 13 månader. Ett sådant uppehållstillstånd kan bara beviljas en gång. Du kan läsa mer om möjligheten att förlänga ditt tillstånd för att fortsätta studera under avsnitt avsnitt 5.2.5.

Om du studerar på någon av följande utbildningar kan du under vissa omständigheter få ett längre uppehållstillstånd **enligt paragraf 16 d**:

- Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden

- Nationellt program i gymnasieskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särvox
- Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola
- Sammanhållen yrkesutbildning på inom komvux eller särvox

För att ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 d ska beviljas måste du uppfylla följande krav:

- Du måste ha påbörjat dina studier
- Du måste ha fyllt 18 men inte 25 år
- Du får inte tidigare ha fullföljt en gymnasieutbildning eller en utländsk motsvarande utbildning

För att visa att du påbörjat dina studier måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan. Om du beviljas ett längre uppehållstillstånd enligt paragraf 16 d så gäller uppehållstillståndet i sex månader utöver den tid som återstår av din individuella studieplan.

Om du sökte asyl den 24 november 2015 eller tidigare och du tidigare haft ett uppehållstillstånd för att du saknar ordnat mottagande (enligt 5 kapitel 11 § utlänningslagen), som inte ska förlängas, kan du istället beviljas ett uppehållstillstånd **enligt paragraf 16 e** om du studerar på någon av följande utbildningar:

- Introduktionsprogram med fokus på behörighet till nationellt program
- Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden
- Nationellt program i gymnasieskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särvox
- Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola
- Sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox

För att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt 16 e måste följande krav vara uppfyllda:

- Du måste ha påbörjat dina studier
- Din asylansökan måste ha registrerats hos Migrationsverket 24 november 2015 eller tidigare
- Du befinner dig i Sverige när du ansöker om uppehållstillståndet

För att visa att du påbörjat dina studier måste du lämna in en kopia av din individuella studieplan. Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 e så gäller det i fyra år.

5.2.3 Den som sökt asyl i Sverige den 24 november 2015 eller tidigare och fick ett utvisningsbeslut med uppskjuten verkställighet för att det saknas ordnat mottagande

Ett uppehållstillstånd kan även under vissa omständigheter beviljas för den som har fått ett utvisningsbeslut som vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre). Det är dock bara en liten grupp som kan få uppehållstillstånd enligt gymnasielagen efter att utvisningsbeslutet börjat gälla och flera krav måste uppfyllas:

Utvisningsbeslutet måste vara förenat med uppskjuten verkställighet för att du saknar ordnat mottagande i hemlandet

- Din asylansökan måste ha registrerats hos Migrationsverket senast den 24 november 2015
- Du måste befinna dig i Sverige när du ansöker om uppehållstillståndet enligt gymnasielagen
- Du måste påbörjat dina studier i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan

Om du uppfyller dessa krav kan du beviljas ett uppehållstillstånd **enligt paragraf 16 e.**

Att ditt utvisningsbeslut måste vara förenat med uppskjuten verkställighet betyder att det ska stå i beslutet att din utvisning inte får genomföras förrän du fyller 18 år, för att du saknar ordnat mottagande i hemlandet. Migrationsverket har senare förklarat att det inte uttryckligen måste stå i beslutet att det är förenat med uppskjuten verkställighet. Det är tillräckligt att det borde varit det. Det innebär att det viktigaste är hur Migrationsverkets eller domstolarnas har bedömt frågan om ordnat mottagande. Om Migrationsverket eller domstolarna bedömt att du saknar ordnat mottagande så uppfyller du det här kravet. Om de bedömde att du har ordnat mottagande uppfyller du inte detta krav. Du uppfyller inte heller detta krav om Migrationsverket ändrade din ålder när de prövade din asylansökan.

Du måste ha påbörjat dina studier i gymnasieskolan. Med studier i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan menas studier på någon av följande utbildningar:

- Introduktionsprogram med fokus på behörighet till nationellt program
- Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden
- Nationellt program i gymnasieskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särsvux
- Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola
- Sammanhållen yrkesutbildning på inom komvux eller särsvux

Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 e gäller det i fyra år. Migrationsverket har en särskild blankett som du kan fylla i för att ansöka om uppehållstillstånd enligt 16 e. Du kan också ansöka genom att själv skriva till Migrationsverket. I ansökan måste du uppge ditt namn, ditt födelsedatum, dina kontaktuppgifter och ditt beteckningsnummer (det står högst upp till höger på Migrationsverkets beslut) samt bifoga en kopia av din individuella studieplan.

5.2.4 Den “nya gymnasielagen”

Den 30 januari 2018 lämnade regeringen ett nytt förslag om ändringar i den tillfälliga lagen som gör det möjligt för ytterligare en grupp personer att beviljas uppehållstillstånd för att studera i gymnasieskolan, **enligt paragraf 16 f**. Denna lagändring är tillfällig och kommer endast gälla en mycket specifik grupp. För att kunna beviljas uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen måste följande krav vara uppfyllda:

1. Du har fått, eller ska få, ett utvisningsbeslut
2. Din asylansökan registrerades hos Migrationsverket den 24 november 2015 eller tidigare
3. Det var en kommun som fick i uppgift att ordna ditt boende, eller borde fått i uppgift att ordna ditt boende
4. Du fick vänta minst 15 månader på Migrationsverkets beslut efter att din asylansökan registrerades
5. Du fick ett utvisningsbeslut den 20 juli 2016 eller senare
6. Du hann fylla 18 år innan Migrationsverket fattade beslut om din asylansökan eller fick din ålder ändrad till 18 år eller äldre i samband med Migrationsverkets beslut
7. Du befinner dig i Sverige när du ansöker om uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen och under tiden du väntar på beslutet
8. Du studerar på en utbildning som kan ge uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen, eller intygar din avsikt att studera på en sådan utbildning
9. Du har tidigare studerat i Sverige
10. Du har försökt göra din identitet sannolik
11. Du lämnar in din ansökan om uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen tidigast den 1 juli 2018 och senast den 30 september 2018
12. Du har inte blivit dömd för brott

Med det **första kravet** menas att du antingen har fått ett utvisningsbeslut som vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre) eller att du fortfarande väntar på beslut om din asylansökan. Om du fortfarande väntar på beslut om din asylansökan, till exempel från en domstol, uppfyller du det här kravet om du senare får ett utvisningsbeslut.

Enligt det **andra kravet** måste din asylansökan ha registrerats hos Migrationsverket senast 24 november 2015. Om din asylansökan registrerades efter detta datum, men det finns registrerat i ditt ärende hos Migrationsverket att du uttryckte en vilja att söka asyl den 24 november 2015 eller tidigare så är det datumet för viljeyttringen som räknas.

Enligt det **tredje kravet** måste det varit en kommun som fick i uppgift att ordna ditt boende efter att du sökte asyl. Att det här kravet finns med beror på att regeringen vill att lagen bara ska gälla de som kom till Sverige som ensamkommande barn. För ensamkommande barn är det kommunen som ordnar boendet medan det för vuxna och barnfamiljer är Migrationsverket som ordnar boendet. Om du blev uppskriven i ålder i samband med att din asylansökan registrerades, för att Migrationsverket ansåg att du var uppenbart vuxen så är det Migrationsverket och inte kommunen som ordnar ditt boende. Då uppfyller du heller inte det tredje kravet – men om Migrationsverket skulle godta din ålder och ändra tillbaka din ålder i samband med att de beslutar om din asylansökan så uppfyller du det här kravet för då borde en kommun ha ordnat ditt boende. Enligt det sjätte kravet måste du dock ha fyllt 18 år vid tidpunkten för Migrationsverkets prövning. Även om Migrationsverket ändrar tillbaka din ålder så att du uppfyller det tredje kravet måste du alltså ändå ha fått en prövning som vuxen för att kunna omfattas av den nya gymnasielagen.

Enligt det **fjärde kravet** måste du väntat minst 15 månader på Migrationsverkets beslut. Tiden räknas från det datum då din asylansökan registrerades, fram till det datum då Migrationsverket fattade sitt beslut. Det är datumet som står högst upp på Migrationsverkets beslut som gäller.

Enligt det **femte kravet** måste ditt första beslut från Migrationsverket ha fattats tidigast 20 juli 2016. Om Migrationsverket fattade beslut innan detta datum kan du inte få uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen. Det beror på att du i så fall fick din asylansökan prövad enligt Utlänningslagen, eftersom den tillfälliga lagen inte hade börjat gälla ännu.

Enligt det **sjätte kravet** måste du ha fått din asylansökan prövad som vuxen. Du uppfyller det här kravet om du hann fylla 18 år innan Migrationsverket prövade din asylansökan eller om Migrationsverket ändrade din ålder till 18 år eller äldre i samband med beslutet.

Enligt det **sjunde kravet** måste du befinna dig i Sverige när du ansöker om uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen. Du måste också befinna dig i Sverige under tiden som du väntar på beslut om din ansökan.

Enligt det **åttonde kravet** måste du antingen visa för Migrationsverket att du studerar eller har för avsikt att studera på någon av följande utbildningar:

- Introduktionsprogram med fokus på behörighet till nationellt program

- Introduktionsprogram med fokus på etablering på arbetsmarknaden
- Nationellt program i gymnasieskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särvox
- Allmän kurs motsvarande gymnasienivå på en folkhögskola
- Sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox

Om du redan studerar på en sådan utbildning ska du lämna in din individuella studieplan till Migrationsverket. Om du inte studerar på en sådan utbildning måste du intyga att du vill börja studera på någon av dessa utbildningar. Migrationsverket har en särskild blankett för ansökan där du kan fylla i att du intygar din avsikt att studera. Om du inte använder Migrationsverkets blankett när du ansöker är det tillräckligt att du skriver i din ansökan att du har för avsikt att studera på en sådan utbildning som kan ligga till grund för uppehållstillstånd enligt paragraf 16 f, i den tillfälliga lagen.

Enligt det **nionde kravet** måste du visa för Migrationsverket att du tidigare har studerat i Sverige. För dig som studerar när du ansöker är det tillräckligt att du lämnar in din individuella studieplan. Om du inte studerar när du ansöker måste du lämna in ett intyg eller en tidigare individuell studieplan från skolan du tidigare har gått på.

Enligt det **tionde kravet** måste du ha försökt göra din identitet sannolik. Med identitet menas ditt namn, ditt medborgarskap och din ålder. I den nya gymnasielagen står det att ett uppehållstillstånd får beviljas även om din identitet är oklar och du inte kan göra din identitet sannolik. Men du måste försöka. Vi vet inte exakt vad det här kravet kommer att innebära och vad du måste göra för att visa att du försökt göra din identitet sannolik. Vi vet inte om det exempelvis är tillräckligt att du berättar om din identitet under en ny utredning, om du måste försökt få tag på bevis (till exempel identitetshandlingar) eller om det är tillräckligt att du försökt göra din identitet sannolik tidigare i din asylprocess. Oavsett vad det kommer att innebära kan det vara en god idé att försöka se över om det finns någon ytterligare bevisning du kan lämna till Migrationsverket för att visa din identitet. Enligt en princip som kallas ”fri bevisföring” får du lämna in vilken typ av bevisning du vill.

Enligt det **elfte kravet** måste du lämna in din ansökan om uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen mellan den 1 juli 2018 och 30 september 2018. **Om du lämnar in din ansökan innan den 1 juli eller efter den 30 september kommer den inte att prövas och du kan inte få uppehållstillstånd även om du uppfyller alla de andra kraven.** Den nya gymnasielagen gäller bara under en väldigt kort tid.

Enligt det **tolfte kravet** får du inte ha blivit dömd för brott i Sverige. Vi vet inte precis var gränsen kommer att gå, alltså om alla typer av brott kommer räknas eller

bara vissa. Om du har blivit dömd för brott i Sverige kommer Migrationsverket bedöma om det kan vara en anledning till att neka dig uppehållstillstånd, trots att de andra kraven är uppfyllda.

Rådgivningsbyrån har tagit fram ett informationsmaterial om den nya gymnasielagen. Där kan du läsa mer om vad alla krav innebär, hur du gör för att ansöka och vad som händer efter att ett uppehållstillstånd beviljats. Informationsmaterialet finns på vår hemsida, www.sweref.org, och heter *En ny möjlighet till uppehållstillstånd - vilka omfattas av den nya gymnasielagen?*

5.2.5 Den som tidigare haft ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen som inte ska förlängas

Om du tidigare har haft ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen kan det under vissa omständigheter förlängas när det löper ut. Det finns flera bestämmelser i gymnasielagen som kan förlänga uppehållstillståndet – paragraf 16 d, g, h, och i. Eftersom bestämmelserna är många har vi under denna rubrik valt att berätta om varje paragraf var för sig.

Paragraf 16 d

Enligt **paragraf 16 d** kan du under vissa omständigheter förlänga ett uppehållstillstånd som tidigare beviljats enligt gymnasielagen. Det gäller till exempel om du tidigare haft ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 c eller 16 h för att studera på ett introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationellt program. För att du ska få ditt uppehållstillstånd förlängt måste du när Migrationsverket prövar din förlängningsansökan ha påbörjat någon av följande utbildningar:

- Ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särsvux
- En sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särsvux
- En allmän kurs motsvarande gymnasienivå på folkhögskola

Du kan också under vissa omständigheter förlänga ditt uppehållstillstånd enligt paragraf 16 d, om du tidigare haft ett uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen, paragraf 16 f. För att du ska få ditt uppehållstillstånd förlängt måste du när Migrationsverket prövar din förlängningsansökan ha påbörjat någon av följande utbildningar:

- En yrkesinriktad utbildning som ges inom ramen för ett introduktionsprogram
- Ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan
- Studier på gymnasienivå inom komvux eller särsvux
- En sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särsvux

- En allmän kurs motsvarande gymnasienivå på folkhögskola

För att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt **paragraf 16 d** måste följande krav vara uppfyllda:

- Du måste ha påbörjat dina studier
- Du har fyllt 18 men inte 25 år
- Du har inte fullföljt en sådan utbildning eller en utländsk motsvarande utbildning tidigare

Om du får ditt uppehållstillstånd förlängt enligt paragraf 16 d så gäller uppehållstillståndet sex månader utöver den tid som återstår av din individuella studieplan.

Paragraf 16 g

Om du tidigare har haft ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 a eller 16 d och du inte kan få ett nytt sådant tillstånd, kan du under vissa omständigheter få ditt uppehållstillstånd förlängt enligt paragraf 16 g. För att uppehållstillståndet ska förlängas måste följande krav vara uppfyllda:

- Du har inte fyllt 25 år
- Du studerar fortfarande på din utbildning och har aktivt deltagit i studierna
- Du har inte fullföljt en sådan utbildning eller utländsk motsvarande utbildning tidigare

Om du studerar på en yrkesinriktad utbildning får uppehållstillstånd bara beviljas för en sådan utbildning.

Du kan visa att du aktivt har deltagit i studierna genom att lämna in underlag eller dokumentation som visar att du närvarat på lektionerna (om det är krav på närvaro), att du följer din individuella studieplan eller att du slutfört och betygats i de kurser du ska ha hunnit fullfölja.

Det sista kravet handlar om att uppehållstillstånd bara får beviljas för en yrkesinriktad utbildning. Med yrkesinriktad utbildning menar man yrkesinriktade utbildningar som fokuserar på etablering på arbetsmarknaden som ges inom ramen för ett introduktionsprogram och de sammanhållna yrkesutbildningarna inom komvux och särsvux. Eftersom en individuell studieplan kan ändras under tiden har man lagt till ett krav om att den inte får ändras så mycket att det rör sig om en ny yrkesutbildning. Det hindrar inte att man lägger till en kurs som krävs för att uppnå utbildningens mål, till exempel en kurs i svenska som andraspråk. Men om det rör sig om stora förändringar i studieplanen, till exempel om en ny yrkesinriktning läggs till eller om en redan fullföljd yrkesutbildning byggs på med

ytterligare kurser så kan du inte få ditt uppehållstillstånd förlängt enligt paragraf 16 g.

Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 g så gäller det sex månader utöver den tid som återstår av din individuella studieplan, men som längst 13 månader i taget.

Paragraf 16 h

Enligt **paragraf 16 h** kan du under vissa omständigheter förlänga ett uppehållstillstånd som tidigare beviljats enligt gymnasielagen. Paragraf 16 h gäller dock bara för studier på introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationellt program. Om du tidigare har beviljats ett uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen, paragraf 16 f, och påbörjat studier på ett introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationellt program kan du förlänga ditt uppehållstillstånd enligt paragraf 16 h, om du uppfyller kraven. Vissa personer som tidigare haft ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 c kan också få ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 h. Det är dock endast den som fick sitt uppehållstillstånd enligt paragraf 16 c beviljat vid första prövningen av sin asylansökan som har möjlighet att förlänga sitt uppehållstillstånd enligt paragraf 16 h efteråt. Om du fick ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 c i samband med en förlängningsansökan kan du alltså inte beviljas uppehållstillstånd enligt paragraf 16 h därefter.

För att ett uppehållstillstånd enligt **paragraf 16 h** ska beviljas måste följande krav vara uppfyllda:

- Du har inte fyllt 25 år
- Du studerar på ett introduktionsprogram som fokuserar på behörighet till nationellt program i gymnasieskolan

Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt 16 h så gäller uppehållstillståndet i 13 månader och det kan bara beviljas en gång. Det betyder att du *måste* hinna påbörja en utbildning som kan ligga till grund för uppehållstillstånd enligt paragraf 16 d (se rubriken om 16 d ovan i detta avsnitt) innan uppehållstillståndet löper ut för att du ska ha möjlighet att få ditt uppehållstillstånd förlängt därefter.

Paragraf 16 i

Efter att du har fullföljt en utbildning och tagit examen ska du enligt gymnasielagen få sex månader på dig att hitta ett jobb och etablera dig på arbetsmarknaden för att därefter ha möjlighet att beviljas ett permanent uppehållstillstånd vid försörjning enligt paragraf 17 i den tillfälliga lagen. Det är därför de flesta paragraferna ger ett uppehållstillstånd som sträcker sig sex månader utöver tiden som återstår av din individuella studieplan.

Om det är så att du fullföljer din utbildning när du har mindre tid än sex månader kvar av ditt uppehållstillstånd kan du ansöka om ett uppehållstillstånd **enligt paragraf 16 i**. Om du beviljas ett sådant uppehållstillstånd gäller det i sex månader, så att du får tid på dig att hitta ett jobb. För att omfattas av paragraf 16 i måste du tidigare ha haft ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 a, 16 d, 16 f eller 16 g. För att beviljas ett uppehållstillstånd enligt paragraf 16 i måste din utbildning ha fullföljts och du kommer att vara tvungen att lämna in ditt examensbevis eller studiebevis för att du har fullföljt din utbildning till Migrationsverket. Upphållstillståndet gäller då i sex månader efter den dag ditt examensbevis är utfärdat eller sex månader efter den dag din utbildning har avslutats enligt din individuella studieplan.

I vissa fall kan det vara så att du inte hinner få ditt uppehållstillstånd enligt paragraf 16 i beviljat innan de sex månaderna har gått. Men även vid en sådan situation menar man att du under sex månader har haft möjlighet att hitta ett jobb. Rådgivningsbyrån har inte fått ett tydligt svar på när du måste lämna in en ansökan om att få permanent uppehållstillstånd om du har fått ett jobb. Om du har lämnat in en förlängningsansökan enligt paragraf 16 i vet vi inte om du måste ansöka om permanent uppehållstillstånd efter att du fått ditt uppehållstillstånd enligt paragraf 16 i beviljat eller om du måste ansöka innan de sex månaderna har gått. Om du befinner dig i den situationen bör du därför kontrollera med Migrationsverket när de vill att du ansöker. Du kan läsa mer om kraven för att få permanent uppehållstillstånd vid försörjning under avsnitt 4.3.

5.3 Upphållstillstånd för studier på deltid

Huvudregeln enligt gymnasielagen är att du måste studera på heltid, men ett uppehållstillstånd kan i vissa fall beviljas även när du studerar på deltid. För att det ska godkännas krävs särskilda skäl. Särskilda skäl kan till exempel handla om att du på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan studera på heltid. Det kan också vara att du endast behöver komplettera en tidigare utbildning och att det inte går att göra på heltid. Om du har fått en reducerad studieplan (en studieplan som inte är på heltid) som har godkänts av din rektor och du lämnar in den till Migrationsverket kommer de att pröva om det finns särskilda skäl för deltidsstudier. Migrationsverket vill också veta varför din studieplan är reducerad. Om det inte redan framgår av studieplanen bör du lämna in ett underlag som visar varför du inte kan studera på heltid. Om du till exempel studerar på deltid på grund av sjukdom så kan ett läkarintyg vara ett sådant underlag.

Om du inte kan studera på heltid för att du arbetar så kan det också vara särskilda skäl i vissa fall. För att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas för studier på deltid när du arbetar finns flera krav som måste uppfyllas för att det ska anses vara särskilda skäl. Det krävs dels att din anställning inte är subventionerad och att din lön och dina anställningsvillkor inte är sämre än villkoren som finns enligt svenska kollektivavtal eller praxis inom ditt yrke eller din bransch. Det krävs också att din

arbetsgivare har underrättat Skatteverket om anställningen. Du måste lämna in papper som visar att dessa krav är uppfyllda. Prata med din arbetsgivare om det.

5.4 Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen

Om du beviljas ett uppehållstillstånd enligt gymnasielagen som är längre än 13 månader måste du varje år rapportera till Migrationsverket att du aktivt deltar i studierna. Om du glömmer bort att rapportera kommer Migrationsverket påminna dig. Du kan visa att du aktivt deltar i dina studier genom att till exempel lämna in ett utdrag ur betygskatalogen till Migrationsverket. Ett sådant utdrag kan du lämna in om du hunnit avsluta och betygsättas i några kurser. Om det finns krav på närvaro på din utbildning, till exempel om du studerar på ett nationellt program, så kan du också visa att du aktivt deltar i studierna genom att lämna in dokumentation som visar att du har närvarat vid undervisningen. Du kan också lämna in ett underlag som visar att du följer din individuella studieplan. Det ska vara tillräckligt att lämna in sådan dokumentation eller sådant underlag som din skola eller lärare vanligtvis redan har tillgång till.

Om du inte rapporterar din studieaktivitet till Migrationsverket eller om du inte deltar aktivt i dina studier får Migrationsverket antingen återkalla ditt uppehållstillstånd helt och hållet eller ompröva giltighetstiden, det vill säga ändra så att uppehållstillståndet gäller under kortare tid. De får dock inte återkalla eller ompröva ditt uppehållstillstånd utan att påminna dig om att rapportera din studieaktivitet först. Migrationsverket ska även vid prövningen ta hänsyn till om du till exempel varit sjukskriven och därför varit förhindrad att aktivt delta i dina studier.

Migrationsverket får också återkalla eller ompröva ditt uppehållstillstånd om det visar sig att förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda, till exempel om du slutat studera.

5.5 Kan jag omfattas av gymnasielagen om jag blir 18 år?

Vissa bestämmelser i gymnasielagen gäller bara den som ska beviljas ett uppehållstillstånd för att hen saknar ordnat mottagande – enligt 5 kapitlet 11 § utlänningslagen. Om du blir 18 år under asylprocessen kan du inte längre beviljas ett uppehållstillstånd för att du saknar ordnat mottagande. Det innebär att de bestämmelser i gymnasielagen som bara kan ge ett uppehållstillstånd om du saknar ordnat mottagande inte längre gäller för dig som blir 18 år. Du kan därför till exempel inte beviljas ett uppehållstillstånd enligt 16 c eller 16 b *vid första prövningen* av din asylansökan om du får din asylansökan prövad som vuxen.

Bestämmelserna i gymnasielagen gäller annars de som är mellan 17 år och 25 år gamla. Om du blir 18 år under asylprocessen kan du alltså fortfarande omfattas av vissa bestämmelser i gymnasielagen, men då krävs det i regel att du antingen ska beviljas ett uppehållstillstånd (till exempel som flykting) eller att du har beviljats ett uppehållstillstånd tidigare som inte ska förlängas.

Efter utvisningsbeslut

Huvudregeln är att den som inte får stanna i Sverige har ett eget ansvar för att lämna landet. Om personen inte lämnar Sverige på egen hand är det i första hand Migrationsverket som ansvarar för att av- eller utvisningsbeslutet verkställs (genomförs). Om personen håller sig undan från att utvisas eller om Migrationsverket bedömer att det kommer krävas tvång för att personen ska lämna Sverige kan de lämna över ansvaret till Polismyndigheten. Det innebär att Polismyndigheten tar över arbetet med att verkställa av- eller utvisningsbeslutet.

Efter att du har fått ett utvisningsbeslut som vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre) så kommer du att kallas till ett återvändandesamtal där du får information från Migrationsverket om hur återvändandeprocessen går till.

6.1 Återreseförbud

Om du får avslag på din asylansökan när du är över 18 år förväntas du kunna återvända till ditt hemland utan ordnat mottagande. Migrationsverket kommer skriva i ditt beslut hur lång tid du har på dig att lämna Sverige. Det kallas att du får en tidsfrist för frivillig avresa. Om du inte reser tillbaka inom den tidsfrist som gäller finns det en risk att du får ett återreseförbud. Det betyder att du inte får resa tillbaka in i Sverige under en viss tidsperiod. Ett återreseförbud registreras också i andra länder, vilket påverkar din möjlighet att resa in i andra europeiska länder under samma tid som det svenska återreseförbudet gäller.

6.2 Uppsikt och förvar

Under vissa omständigheter kan en asylsökande person tas i förvar eller ställas under uppsikt. Att tas i förvar betyder att du frihetsberövas. Om du ställs under uppsikt innebär det att du är skyldig att inom vissa tider anmäla dig hos Polismyndigheten eller Migrationsverket för att de ska veta att du inte har avvikit (gömt dig).

Barn tas sällan i förvar. Om de gör det måste det nästan alltid ske tillsammans med en förälder. Ensamkommande barn kan endast i undantagsfall tas i förvar om det finns särskilda skäl. Särskilda skäl kan vara att det är sannolikt att barnet kommer att avvisas med omedelbar verkställighet eller att det är fråga om att förbereda eller genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet, risken är uppenbar att barnet annars håller sig undan **och** därigenom äventyrar en verkställighet som inte bör fördröjas **och** det inte är tillräckligt att barnet ställs under uppsikt. Särskilda skäl kan också vara att det är fråga om att förbereda eller genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning eller ett beslut om utvisning och det vid ett tidigare försök att verkställa beslutet inte visat sig tillräckligt att barnet ställts under uppsikt.

När du blir 18 år förändras reglerna om uppsikt och förvar för dig så att du får tas i förvar eller ställas under uppsikt vid fler situationer.

När du blir 18 år får du tas i förvar om det exempelvis anses nödvändigt för att utreda din identitet eller din rätt till tillstånd. Du kan också tas i förvar om du har fått, eller om det är sannolikt att du kommer att få, ett beslut om avvisning eller utvisning och Migrationsverket har bedömt att det finns risk för att du kommer att hålla dig undan eller på annat sätt försvåra avvisningen eller utvisningen. Migrationsverket eller Polismyndigheten kan besluta om att du ska ställas under uppsikt istället för att tas i förvar. Förutsättningarna för beslut om uppsikt är desamma som för att ta dig i förvar. Ett beslut om uppsikt ska prövas på nytt inom 6 månader.

Du får inte hållas i förvar för verkställighet längre tid än två månader, om det inte anses föreligga synnerliga skäl för en längre tid. Även om det anses föreligga synnerliga skäl får du inte hållas i förvar längre än tre månader, alternativt 12 månader om det anses sannolikt att verkställigheten kommer att ta längre tid på grund av bristande samarbete från din sida eller att det tar tid att införskaffa nödvändiga handlingar. Dessa tidsgränser gäller dock inte om du av domstol har utvisats på grund av brott, då kan du få sitta längre i förvar.

Om du tas i förvar kommer du att beviljas ett offentligt biträde som kommer att hjälpa dig i förvarsfrågan. Ditt biträde kan hjälpa dig att överklaga beslutet om förvar inom två månader från den dag då beslutet verkställdes - det vill säga från den dag du togs i förvar. Tidsfristen på två månader gäller den som har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. Ditt biträde behöver inte vara samma person som tidigare har hjälpt dig i din ansökan om uppehållstillstånd.

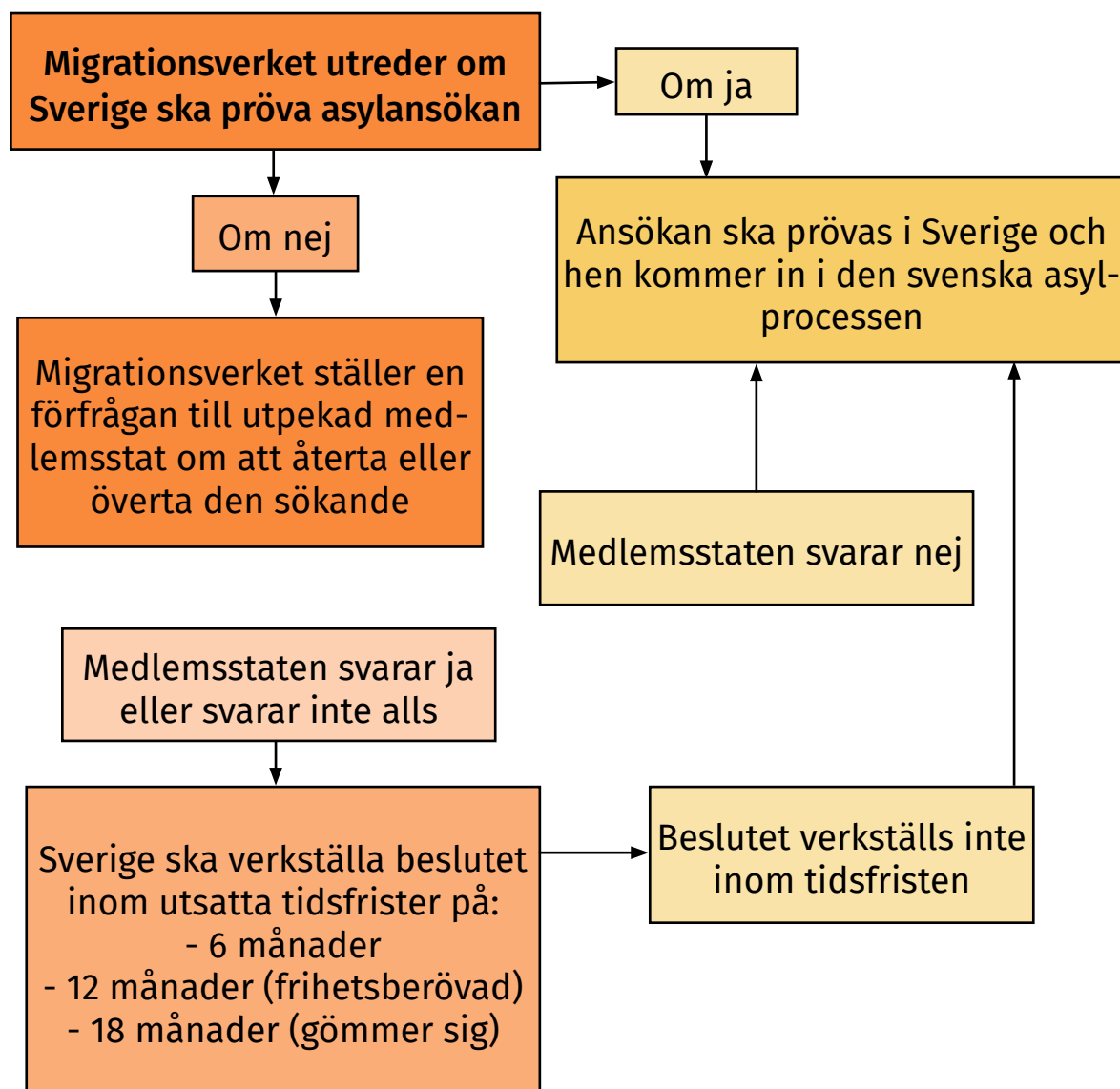
Om du har tagits i förvar har du rätt att ta emot privata besök. Förvaren har besöksrum och ett besök kan övervakas om det anses nödvändigt med hänsyn till säkerheten på förvaret. Om du hålls i förvar har du också samma rätt till sjukvård och tandvård som andra vuxna asylsökande eller gömda personer.

6.3 Vad händer om du reser till ett annat land efter avslag?

Sverige har reglerad invandring och för att vistas här ska du ha ett giltigt tillstånd. Om du inte har det men har skyddsskäl gentemot ditt hemland kan du ansöka om asyl inom Sveriges gränser. Som asylsökande har du inte rätt att själva bestämma i vilket land din ansökan om asyl ska prövas. Länderna i den *Europeiska unionen (EU)* och Norge, Island, Liechtenstein och Schweiz har undertecknat en överenskommelse som heter *Dublinförordningen* och gäller som en lag i Sverige. Dublinförordningen bestämmer vilket land som ska ansvara för din ansökan om asyl.

Om du har fyllt 14 år kommer Migrationsverket att ta dina fingeravtryck för att kontrollera om du varit i något annat Dublinland. Migrationsverket tittar då i en databas som heter Eurodac. Alla länder som skrivit under Dublinförordningen kan titta i denna databas och se om du ansökt om asyl eller befunnit dig i något annat Dublinland. Migrationsverket kontrollerar även om dina fingeravtryck finns i en databas som heter VIS som alla Dublinländer också kan titta i. Om du har fått ett visum för att åka in i något EU-land, t.ex. för att besöka släktingar, syns det i denna databas. Om det finns andra bevis för att du varit i eller rest in i något annat Dublinland kan det också leda till att Migrationsverket anser att du ska åka tillbaka till det landet och få din ansökan om asyl prövad där istället.

6.3.1 Lathund om Dublinförordningen

6.3.2 Vad innebär en ny ansökan om asyl i ett annat land i Europa?

Dublinförordningen innebär rent konkret att din möjlighet att lämna in flera asylansökningar begränsas. Om du har fått din ansökan om asyl prövad i Sverige och därefter söker asyl i ett annat Dublinland kommer det andra Dublinlandet begära att Sverige återtar dig eftersom du redan har fått en prövning av dina skyddsskäl här.

Alla Dublinländer kan dock välja att ta på sig ansvaret för att pröva en persons asylansökan även om ett annat land är ansvarigt. Då frångår de Dublinförordningens ansvarsbestämmelser och ansvaret för din asylansökan övergår då till landet som valt att pröva din asylansökan.

Även om det finns en möjlighet för ett annat land att ta på sig ansvaret för att pröva din asylansökan är det viktigt att känna till att det är väldigt sällan som det händer.

Om du har tagit dig till ett annat Dublinland och söker asyl på nytt alternativt vistas där utan tillstånd kan en begäran om återtagande skickas till det land som fastställs som ansvarigt för din asylansökan. När de ser att du har sökt asyl i Sverige tidigare är det troligt att de skickar en begäran till Sverige om att återta dig. När Sverige fastställts som ansvarigt har de 6 månader på sig att återföra dig till Sverige. Denna tidsfrist kan förlängas till 12 månader om du är frihetsberövad eller 18 månader om du gömmer dig. Efter att tidsfristen löpt ut blir det land där du vistas ansvarigt för din nya asylansökan.

6.4 Anmälan om verkställighetshinder

Efter att ett beslut vunnit laga kraft (inte kan överklagas längre) kan det i vissa fall uppstå nya omständigheter som gör att utvisningsbeslutet inte kan eller bör genomföras. Då kallas det att det finns ett verkställighetshinder. Verkställighetshinder betyder att det finns något som hindrar dig från att åka tillbaka till ditt hemland. I svensk lag finns bestämmelser om verkställighetshinder som kan användas i undantagsfall. Om du anser att det finns ett verkställighetshinder som gör att du inte kan åka tillbaka till ditt hemland kan du anmäla det genom att skriva till Migrationsverket.

Det som är speciellt med undantagsbestämmelserna om verkställighetshinder är att det måste handla om nya omständigheter som inte har prövats tidigare i din asylprocess. Det räcker därför inte att endast göra små förändringar eller tillägg till det du redan berättat för Migrationsverket eller domstolarna. Det är heller inte tillräckligt att endast påpeka om det är något som gått fel tidigare i din asylprocess. Nya omständigheter kan exempelvis handla om att det finns ny viktig bevisning,

att du har en allvarlig sjukdom eller att säkerhetsläget i ditt hemland har försämrats sedan beslutet om utvisning vann laga kraft.

I vissa fall kan de nya omständigheterna vara något som du inte berättat om för Migrationsverket, för att du inte kände till omständigheterna tidigare. Det kan också vara så att du inte vågat eller visste att det var viktigt att berätta om ett visst asylskäl. Om det är så att du kunde ha berättat om de nya omständigheterna tidigare så måste du ha en noggrann förklaring till Migrationsverket om varför du inte tidigare har berättat. Det kallas att du måste visa att du har haft **en giltig ursäkt** till att inte berätta om skälen tidigare.

Om det är så att de asylskäl du inte har berättat om är kopplade till din sexuella läggning eller om du inte har kunnat eller orkat berätta om övergrepp och förföljelse som var relaterad till ditt kön, kan Migrationsverket ta hänsyn till att vissa asylskäl är svåra att berätta om, i synnerhet om förutsättningarna för att kunna berätta inte varit tillräckligt bra. Du kanske har haft ett manligt offentligt biträde och en manlig tolk på asylutredningarna och därför inte kunnat eller vågat berätta om händelser du varit med om.

Om du anmäler verkställighetshinder har du inte rätt till ett offentligt biträde på samma sätt som första gången som du sökte asyl. Det går dock att begära att Migrationsverket ska förordna ett offentligt biträde till dig. Det är även möjligt att önska ett särskilt offentligt biträde, men det är Migrationsverket som bestämmer om du ska beviljas det.

Bestämmelserna om verkställighetshinder finns i två paragrafer i utlänningslagen. De finns i 12 kapitlet, 18 och 19 §§.

Praktiska verkställighetshinder

Praktiska verkställighetshinder kan till exempel vara att ditt hemland inte tar emot dig. För barn kan ett praktiskt verkställighetshinder också vara att barnet saknar ordnat mottagande i hemlandet.

Om ditt hemland har förklarat att de inte kommer att ta emot dig och fortsatta kontakter med hemlandets myndigheter inte bedöms påverka deras inställning kan det finnas ett praktiskt verkställighetshinder. Viktigt att komma ihåg är dock att det inte kommer att anses finnas ett praktiskt verkställighetshinder om svårigheterna med att genomföra utvisningen beror på din vägran att medverka. För att visa att det finns ett praktiskt verkställighetshinder måste du därför visa att du samarbetar med Migrationsverket eller Polismyndigheten fullt ut i ditt återvändandearbete och genomföra alla de uppdrag du får.

Praktiska verkställighetshinder regleras i 12 kapitel 18 § utlänningslagen.

Medicinskt verkställighetshinder

Om det är så att du är så allvarligt sjuk att du inte kan genomföra en resa kan det vara ett medicinskt verkställighetshinder. Det är ditt sjukdomstillstånd som ska förhindra själva resan. För att kunna påvisa detta krävs det sjukintyg som styrker att en resa inte är genomförbar.

Medicinska verkställighetshinder regleras i 12 kapitel 18 § utlänningslagen.

Annan särskild anledning

Det går även att anmäla verkställighetshinder om det anses finnas en annan särskild anledning till varför beslutet inte ska verkställas. Verkställighetshinder av annan särskild anledning är nya omständigheter som gör att verkställigheten inte är rimlig - exempelvis om du har drabbats av en livshotande sjukdom som du inte kan få vård för i ditt hemland. Det kan också vara att ett barn riskerar att skiljas från en förälder under lång tid och barnet inte kan bosätta sig i föräldrarnas hemland, alternativt om ett barn har omhändertagits av sociala myndigheter i Sverige.

Verkställighetshinder av annan särskild anledning regleras i 12 kapitel 18 § utlänningslagen.

Politiska verkställighetshinder

Risk för dödsstraff, tortyr och förföljelse vid ett återvändande kan vara ett politiskt verkställighetshinder. Politiska verkställighetshinder regleras i båda de paragrafer som du kan åberopa för att anmäla ett hinder mot verkställighet (12 kapitel 18 och 19 §§ utlänningslagen).

Under vissa omständigheter har Migrationsverket en skyldighet att pröva frågan om uppehållstillstånd på nytt. Denna skyldighet är begränsad till att gälla då du åberopar nya omständigheter, som inte tidigare åberopats, och som kan antas utgöra politiska verkställighetshinder (enligt 12 kapitel 1 - 3 §§ utlänningslagen). Du måste även kunna visa att du har en giltig ursäkt till varför du inte tidigare informerat Migrationsverket om dessa omständigheter. Om din ansökan beviljas kommer du att beviljas en ny prövning för att Migrationsverket ska kunna utreda dina skyddsskäl ytterligare.

6.4.1 Lathund: Skillnaden mellan 18 § och 19 §

12:18

Gäller för alla slags verkställighetshinder

Migrationsverket kan på eget initiativ pröva verkställighetshinder och du kan själv anmäla verkställighetshinder

Din utvisning inhiberas (stoppas) inte automatiskt

Uppehållstillstånd ges direkt utan ny prövning

Uppehållstillstånd får beviljas om kraven är uppfyllda

Avslagsbeslut kan inte överklagas

12:19

Gäller endast verkställighetshinder på grund av skyddsbehov

Du måste själv anmäla verkställighetshinder

Din utvisning inhiberas (stoppas) automatiskt

Ger oftast bara ny prövning

Uppehållstillstånd ska beviljas om kraven är uppfyllda

Avslagsbeslut kan överklagas

6.4.2 Processordning vid anmälningar om verkställighetshinder

Processordningen ser olika ut beroende på vilken paragraf det är som blir aktuell när du anmäler verkställighetshinder - alltså om det är 18 § eller 19 § i 12 kapitlet utlänningslagen.

Om du anmäler verkställighetshinder enligt 12 kapitlet 18 § utlänningslagen kommer Migrationsverket bestämma om de ska bevilja dig ett uppehållstillstånd och om de ska inhibera (tillfälligt stoppa) din utvisning under tiden som de prövar din anmälan. Du måste själv begära att din utvisning ska inhiberas. Migrationsverket kan säga ja eller nej till att inhibera. Om de säger ja till att inhibera betyder det att din utvisning inte får verkställas innan Migrationsverket har beslutat om du ska få uppehållstillstånd eller inte. Om de säger nej till att inhibera betyder det att ditt utvisningsbeslut kan verkställas även under tiden som du väntar på beslut om din anmälan om verkställighetshinder. Oavsett om du får ja eller nej på din anmälan om verkställighetshinder kan du inte överklaga beslutet till migrationsdomstolen.

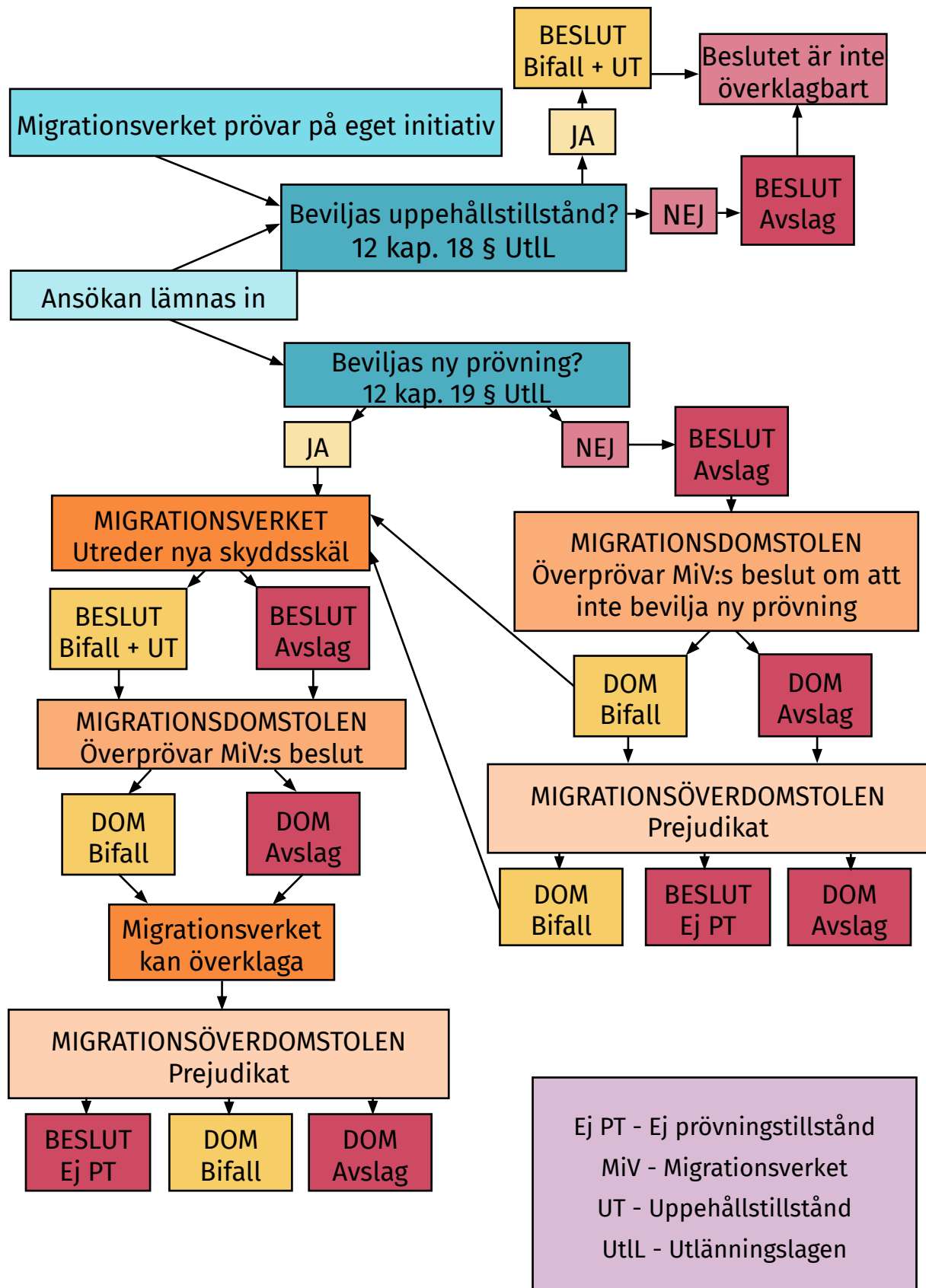
Migrationsverket kan också själva ta upp ditt ärende för prövning enligt 12 kapitlet 18 § utlänningslagen, alltså ta eget initiativ tillatt pröva verkställighetshindret.

Om du anmäler verkställighetshinder enligt 12 kapitlet 19 § utlänningslagen kommer Migrationsverket ta beslut om de ska ta upp ditt ärende till ny prövning, alltså pröva om de nya omständigheterna är ett verkställighetshinder. När du skickar in din ansökan stoppas din utvisning automatiskt. Det betyder att ditt utvisningsbeslut inte får verkställas innan Migrationsverket har beslutat om du ska beviljas en ny prövning eller inte. De kan säga ja eller nej till att bevilja dig en ny prövning. Om du får ett nej kan du överklaga beslutet till migrationsdomstolen. Om det blir ett nej även där kan du överklaga till Migrationsöverdomstolen.

Om Migrationsverket eller domstolarna beviljar dig en ny prövning kommer du att kallas till Migrationsverket för en ny asylutredning. Då kan du förordnas ett offentligt biträde som ska hjälpa dig genom hela processen. Under asylutredningen kommer handläggaren att skriva ner allt du säger i ett protokoll. Protokollet kommer sedan att skickas till ditt offentliga biträde som ska gå igenom allt du har sagt tillsammans med dig och hjälpa till att skriva till Migrationsverket och förklara om det är något som har blivit fel eller om du har något mer som du vill att Migrationsverket ska veta. Ditt biträde kommer sedan att skicka den här texten till Migrationsverket och när de har fått den kommer Migrationsverket att fatta ett beslut i ditt ärende.

Även om du beviljats en ny prövning är det dock inte säkert att du kommer få ett uppehållstillstånd i Sverige. Om du får ett nej efter att dina skyddsskäl prövats på nytt kan även detta beslut överklagas till migrationsdomstolen och Migrationsöverdomstolen.

6.4.3 Lathund: Processordning

6.5 Efter fyra år i Sverige

Ett utvisningsbeslut som har vunnit laga kraft är inte längre verkställbart efter fyra år. Det kallas då att utvisningsbeslutet preskriberas. Det innebär att du efter fyra år kan söka asyl på nytt i Sverige. Det är dock viktigt att förstå att en ny ansökan om asyl inte automatiskt betyder att du beviljas ett uppehållstillstånd i Sverige. Som huvudregel ska dock ett uppehållstillstånd beviljas efter att utvisningsbeslutet preskriberas om det inte har kunnat genomföras så länge det inte beror på ditt agerande (till exempel att du gömt dig).

Om ett uppehållstillstånd inte kan beviljas genom huvudregeln kommer du att få dina asylskäl prövade på nytt om du ansöker om asyl. Det finns dock några frågor som är bra att fundera över när du ansöker om asyl igen:

- Gäller samma asylskäl som du tidigare berättat om fortfarande?
- Har det hänt något nytt sen du sökte asyl förra gången?
- Vad säger landinformation om ditt hemland idag?
- Hur ser din anknytning till Sverige ut?

Om det inte har hänt något nytt i din situation sedan din asylansökan prövades förra gången, och samma asylskäl som du tidigare berättade om fortfarande gäller, kan det innebära att dina asylskäl inte är tillräckliga för att du ska beviljas uppehållstillstånd efter en ny ansökan - om inte situationen i ditt hemland har förändrats drastiskt. Det kan bland annat bero på att det nu gått längre tid sedan det du berättat om inträffade.

Att ha en anknytning till Sverige kan till exempel handla om att du har fått ett barn i Sverige som har uppehållstillstånd eller medborgarskap och du bor tillsammans med barnet.

Migrationsverket kommer också vid en ny asylansökan pröva din anpassning till Sverige. Något som dock är viktigt att veta om när det gäller anpassning är att vuxna personer ytterst sällan beviljas uppehållstillstånd på grund av sin anpassning till Sverige. Det beror bland annat på att du sällan anses vara anpassad till Sverige om du bor här illegalt, alltså utan tillstånd. Om du gömmer dig från att utvisas är möjligheterna därför mycket små att ett uppehållstillstånd beviljas på grund av din anpassning till Sverige, även om du varit i Sverige under en väldigt lång tid. Barn kan däremot i vissa fall beviljas uppehållstillstånd på grund av sin anpassning till Sverige trots att barnet vistats här utan tillstånd. Men då måste barnet i regel befunnit sig i Sverige under en väldigt lång tid och under sina formativa år. Med formativa år menas tonåren, alltså när barnet är mellan 13–19 år.

Väldigt förenklat kan man säga att om dina tidigare skyddsskäl fortfarande gäller och inget nytt har hänt, om landinformationen om ditt hemland inte har förändrats drastiskt och du endast vistats illegalt i Sverige och inte har någon

annan anknytning hit så kommer en ny ansökan om asyl med sannolikhet inte leda till ett uppehållstillstånd. Det går naturligtvis inte att säga säkert att det inte går, men om inget har förändrats finns det en stor risk att det blir ett nej även efter en ny asylansökan.

Fyra år är väldigt lång tid att leva utan ett uppehållstillstånd med begränsade rättigheter. Det är därför viktigt att förstå varför du har fått ett nej på din asylansökan och att det inte är säkert att ett uppehållstillstånd beviljas om du kan söka asyl på nytt efter fyra år.

Hur kan Rådgivningsbyrån hjälpa dig?

Rådgivningsbyrån kan i vissa fall hjälpa till att skriva en anmälan om verkställighetshinder – om det inte finns ett annat offentligt biträde som hjälper till. Då vi får in många ärenden till oss kan vi endast hjälpa till om våra jurister bedömer att det går att påverka ditt ärende juridiskt (alltså ändra utvisningsbeslutet). Vi kan därför inte garantera att vi kan hjälpa till, men vi gör alltid en grundlig och gemensam bedömning.

Rådgivningsbyrån kan även hjälpa till att överklaga vissa andra migrationsrättsliga beslut, till exempel ett beslut om avslag i ett ärende om familjeåterförening. Även här kommer vi endast kunna hjälpa till att driva ärendet som en jurist bedömer att det går att påverka ärendet juridiskt.

Om du har skickat handlingar till oss betyder det inte automatiskt att vi kommer att hjälpa dig. Vi måste alltid göra en bedömning först. Det är därför mycket viktigt att du själv håller koll på eventuella överklagandefrister och tar ansvar för att överklagandet skickas in i tid.

Om du har generella frågor om migrationsrätt kan du alltid maila eller ringa oss på vår telefonrådgivning. Du hittar våra kontaktuppgifter på sista sidan i denna handbok.

7.1 Handlingar vi behöver för att bedöma ditt ärende

Om du vill att vi gör en bedömning av ditt ärende måste vi läsa de tidigare handlingarna och dokumenten från din asylprocess. Utan att läsa dem kan vi inte ta beslut om vi kan hjälpa dig eller inte. Beroende på vilken typ av ärende du har behöver vi olika handlingar. Därför har vi här gjort listor över handlingarna vi behöver beroende på vilken typ av ärende du vill att vi bedömer.

7.1.1 Handlingar vi behöver för att bedöma om vi kan driva ett ärende om verkställighetshinder

- Protokoll från asylutredningen
- Ombudets inlägga (det första som ditt ombud/offentliga biträde skrev i ditt ärende till Migrationsverket efter asylutredningen)
- Migrationsverkets beslut
- Domstolarnas domar (migrationsdomstolen och Migrationsöverdomstolen)
- Överklagan till migrationsdomstolen och Migrationsöverdomstolen

- Vad som är nytt i ert ärende och inte har prövats förut

Om en ansökan om verkställighetshinder har lämnats in tidigare behöver vi även:

- Inlämnad ansökan om verkställighetshinder
- Beslut från Migrationsverket om den ansökan
- Eventuellt beslut från migrationsdomstolen och Migrationsöverdomstolen
- Eventuella överklaganden
- I ärenden som rör ensamkommande barn behöver vi även:
- Protokoll från alla eventuella återvändandesamtal
- Information om barnet studerar på gymnasiet eller introduktionsprogram på gymnasiet

7.1.2 Handlingar vi behöver för att bedöma om vi kan driva ett ärende om familjeåterförening

Referensperson = personen som befinner sig i Sverige

- Protokoll från asylutredningen avseende referenspersonen
- Beslut om uppehållstillstånd avseende referenspersonen
- Beslut från Migrationsverket avseende ansökan om familjeåterförening
- Överklagandet till migrationsdomstolen avseende ansökan om familjeåterförening
- Beslut från migrationsdomstolen avseende ansökan om familjeåterförening

7.2 Frågor som bör besvaras innan du tar kontakt med oss

Förutom att läsa dina tidigare handlingar behöver vi mer information om omständigheterna i ditt ärende. Beroende på vilken typ av ärende du har behöver vi veta olika saker. Därför har vi här gjort listor över den information vi behöver från dig, uppdelad efter vilken typ av ärende du vill att vi bedömer.

7.2.1 Vad behöver Rådgivningsbyrån veta när vi bedömer ett Dublinärende?

Dublinländer = Alla länder inom EU samt Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein

- Finns det ett offentligt biträde/advokat som agerar i ärendet?

Om ja – Rådgivningsbyrån kan inte driva ärendet utan vi måste hänvisa till det offentliga biträdet/advokaten i första hand

Om nej – var i asylprocessen befinner du dig?

- Om det är aktuellt att överklaga, vilket datum ska överklagandet i så fall vara inlämnat senast? (Som huvudregel gäller att överklagandet ska vara inlämnat senast tre veckor efter att du delgavs/tog emot beslutet hos Migrationsverket)
- Har du familjemedlemmar eller andra nära anhöriga i något Dublinland?
- Om ja – har de beviljats skydd/uppehållstillstånd eller ansökt om asyl där?
- Har du lämnat in en asylansökan som blivit prövad i ett annat Dublinland?
- Varför kan du inte få din ansökan om asyl prövad i ett annat Dublinland?

7.2.2 Vad behöver Rådgivningsbyrån veta när vi bedömer ett ärende i grundprocessen?

- Finns det ett offentligt biträde/advokat som agerar i ärendet?

Om ja – Rådgivningsbyrån kan inte driva ärendet utan vi måste hänvisa till det offentliga biträdet/advokaten i första hand

Om nej – var i asylprocessen befinner du dig?

- Om det är aktuellt att överklaga, vilket datum ska överklagandet i så fall vara inlämnat senast? (Som huvudregel gäller att överklagandet ska vara inlämnat senast tre veckor efter att du delgavs/tog emot beslutet hos Migrationsverket)

7.2.3 Vad behöver Rådgivningsbyrån veta när vi bedömer ett ärende om verkställighetshinder?

- Finns det något offentligt biträde/advokat som agerar i ärendet?
- Finns flygbiljetter bokade tillbaka till hemlandet?
- Vilket datum vann ärendet laga kraft?
- Finns det några nya omständigheter i ärendet som inte har prövats av Migrationsverket eller migrationsdomstolen tidigare? Om ja, beskriv vad som är nytt i fallet och redogör för eventuell bevisning som finns för de nya omständigheterna.

7.2.4 Vad behöver Rådgivningsbyrån veta när vi bedömer ett ärende om familjeåterförening?

Referensperson = personen som befinner sig i Sverige

Sökande = de som ansöker om uppehållstillstånd genom anknytning till Sverige

Kärnfamilj = Make/maka, sambo, förälder som söker till barn under 18 år, barn under 18 år som söker till förälder

Om det gäller en ansökan om uppehållstillstånd genom anknytning för medlemmar i referenspersonens kärnfamilj:

- Om det är aktuellt att överklaga ett avslagsbeslut, vilket datum ska överklagandet i så fall vara inlämnat senast? (Som huvudregel gäller att överklagandet ska vara inlämnat senast tre veckor efter att du delgavs/tog emot beslutet hos Migrationsverket).
- Har referenspersonen ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd?
- Av vilken anledning fick referenspersonen uppehållstillstånd, var det t.ex. som flykting eller alternativt skyddsbehövande?
- Vilket datum beviljades referenspersonen uppehållstillstånd i Sverige?
- Om referenspersonen är vuxen – beskriv personens inkomst och bostadssituation.
- Vilket datum lämnades ansökan om uppehållstillstånd genom anknytning in?
- Har den/de sökande ett giltigt pass?
- Finns det någon bevisning för anknytningen? (exempelvis vigselbevis, födelsebevis etc.)
- Om det finns barn som är sökande/referensperson – hur gammalt är barnet/barnen?
- Om det finns ett/flera barn som söker till en förälder i Sverige, har föräldern i Sverige ensam vårdnad om barnet/barnen? Om inte – finns ett skriftligt medgivande från den andra vårdnadshavaren om att barnet/barnen får bosätta sig i Sverige?

Om det gäller en ansökan om uppehållstillstånd genom anknytning för medlemmar utanför referenspersonens kärnfamilj:

- Om det är aktuellt att överklaga ett avslagsbeslut, när ska överklagandet i så fall vara inlämnat senast? (Som huvudregel gäller att överklagandet ska vara inlämnat senast tre veckor efter att du delgavs/tog emot beslutet hos Migrationsverket).
- Har referenspersonen ett tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd?
- Av vilken anledning fick referenspersonen uppehållstillstånd, vad det t.ex. som flykting eller alternativt skyddsbehövande?
- Vilket datum fick referenspersonen sitt uppehållstillstånd?
- Om referenspersonen är vuxen – beskriv personens inkomst och bostadssituation.
- Vilket datum lämnades ansökan om uppehållstillstånd genom anknytning in?
- Har de som ansöker om anknytning ett giltigt pass?
- Finns det någon bevisning för anknytningen (t.ex. födelsebevis)?
- Har referenspersonen och de sökande bott tillsammans omedelbart innan referenspersonens flykt till Sverige?

- Finns det ett socialt och känslomässigt beroendeförhållande mellan referenspersonen och de sökande? Om ja – beskriv på vilket sätt.
- Finns det något i de sökandes situation i övrigt som gör dem särskilt utsatta, dvs. mer utsatta än andra där de befinner sig? Om ja – beskriv på vilket sätt.
- Om det finns ett/flera barn som söker till en annan person än sin förälder, finns ett skriftligt medgivande från samtliga vårdnadshavare om att barnet får bosätta sig i Sverige? Finns det en vårdnadshavare som hjälper barnet/barnen att ansöka?

7.3 Hur arbetar Rådgivningsbyrån med inkomna handlingar?

När ärenden kommer in till oss ska de registreras i vår databas för klienter. Ett ärende är tillräckligt komplett för att gås igenom av en jurist när vi fått in de mest grundläggande handlingarna: protokollet från asylutredningen, Migrationsverkets beslut och migrationsdomstolens dom samt information om eventuella nya omständigheter. Dessa handlingar måste vi alltid få in för att kunna bedöma om ärendet går att driva vidare.

När vi fått de handlingar vi behöver för att kunna bedöma ditt ärende läggs ärendet på kö. Vi går igenom alla ärenden som inkommer till oss i turordning. Därför kan det också bli en väntetid innan vi kan se över och bedöma just ditt ärende. Barnärenden bedöms av Barnens Asylrättscentrum och har därför en särskild kö.

När ditt ärende kommit längst fram i kön går en av Rådgivningsbyråns jurister igenom alla handlingar i ditt ärende och bedömer om vi kan hjälpa till. Därefter berättar juristen sin bedömning för vår chefsjurist. Beslutet om att säga ja eller nej till att hjälpa till i ett ärende tas alltid gemensamt. När en gemensam bedömning har gjorts meddelar vi dig eller din eventuella kontaktperson om vi kan hjälpa till eller inte.

Information om andra aktörer av intresse

Amnesty International Sverige

Amnesty International är en internationell människorättsorganisation. De är bland annat verksamma i Sverige genom ett sekretariat i Stockholm och via olika medlemsgrupper. Amnesty International arbetar för flyktingar och migranternas rättigheter genom insamling av information, riktade utredningsinsatser, kampanjer och påverkansarbete.

På sekretariatet i Stockholm arbetar anställda med flykting- och migrationsfrågor genom att sprida relevant information till asylsökande och andra aktörer inom området, att arbeta för asylsökande, migranter och flyktingars grundläggande mänskliga rättigheter samt att verka för ett värdigt mottagningssystem vad gäller frågor såsom hälso- och sjukvård samt skolgång för barn.

Medlemmar som är särskilt aktiva inom flykting- och migrationsfrågor inom svenska sektionen är det genom uppdrag som flykting- och migrationssamordnare eller som medlemmar i Amnestys försvarsgrupper som regelbundet besöker Migrationsverkets förvar.

Kontaktuppgifter

Telefon: 08 – 729 02 00. Telefontid: vardagar 9.00-15.00, lunchstängt 12.00-13.00

Mail: info@amnesty.se

Hemsida: <https://www.amnesty.se/>

På Amnestys hemsida kan du läsa mer om den verksamhet som de bedriver inom olika frågor i Sverige samt kontaktinformation till medlemsgrupperna.

Barnrättsbyrån

Barnrättsbyrån är en rättighetsbyrå för barn och har kontor i både Stockholm samt Umeå. Alla barn och unga upp till 21 år är välkomna att vända sig till Barnrättsbyrån om man på något sätt har bekymmer med sina rättigheter och vill ha hjälp. Man kan också vända sig till Barnrättsbyrån om man är orolig för en annan ung person i sin närhet. Barnrättsbyrån tar sig an uppdrag som handlar om barns rättigheter, med utgångspunkt i barnets delaktighet och vilja.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08-150 222

Mail: info@barnrattsbyran.se

Hemsida: www.barnrattsbyran.se

Caritas

Caritas Internationalis är ett internationellt nätverk bestående av katolska organisationer som arbetar med utvecklingsarbete, humanitärt bistånd och social service. I Sverige finns de representerade genom Caritas Sverige. Caritas Sverige är en del av katolska kyrkan i Sverige via Stockholms katolska stift och grundades år 1946. Bland annat arbetar Caritas Sverige med praktisk hjälp till asylsökande, papperslösa och nyanlända genom rådgivning, information, sociala aktiviteter och konkret stöd. Caritas Sverige bedriver även påverkansarbete för en human flyktingpolitik.

Kontaktuppgifter:

Mail: caritas@caritas.se

Hemsida: <http://www.caritas.se/>

FARR (Flyktinggruppernas Riksråd)

FARR bildades år 1988 och är en paraplyorganisation för enskilda och grupper som arbetar för att stärka asylrätten. Idag är det ett partipolitiskt och religiöst obundet nätverk som består av ca 50 medlemsföreningar runtom Sverige. FARR hjälper och samordnar dessa grupper och enskilda som arbetar för att stärka asylrätten. Arbetet består bland annat av rådgivning och utbildning, samt påverkansarbete. FARR framställer faktamaterial, anordnar utbildningar och samverkar med andra för att påverka flyktingpolitiken.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08-710 02 45

Mail: info@farr.se

Hemsida: www.farr.se

På FARR:s hemsida kan du bland annat hitta informationsmaterial och kontaktinformation till de olika medlemsgrupperna.

Ingen Människa Är Illegal

Ingen Människa Är Illegal är ett nätverk som arbetar med att praktiskt stödja de människor som lever som papperslösa i Sverige efter att ha fått avslag på sin asylansökan. Ingen Människa Är Illegal driver även politiskt påverkansarbete för att lyfta frågan om asylsökandes och papperslösas rättigheter.

Nätverket består av olika lokalgrupper och verksamheten sinsemellan kan variera, men samtliga arbetar för papperslösas rättigheter. Detta kan exempelvis vara hjälp med mat, boende, kläder, kollektivtrafikkort, juridisk hjälp, följeslagare till läkare och ordnande av skolplatser.

Kontaktuppgifter:

Hemsida: <https://www.ingenillegal.org/>

Kontaktuppgifter till de olika lokalgrupperna hittas via hemsidan.

Liberala Flyktingfonden

År 2002 bildades Liberala Flyktingfonden av Liberala Ungdomsförbundet. Fondens syfte är att hjälpa papperslösa i Sverige juridiskt och ekonomiskt.

Fonden är ideell och finansieras genom privata donationer. Pengarna kan sedan sökas som bidrag av papperslösa som lever i Sverige.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08-55922743. Lämna ett meddelande med namn och telefonnummer så kommer de att ringa upp dig.

Mail: flyktingfonden@luf.se.

Hemsida: <http://rawls.luf.se/om-oss/avdelning/flyktingfonden/> ’

Via länken ovan kan du hitta mer information om flyktingfonden samt om hur en söker bidrag alternativt skänker bidrag.

Lifos

Lifos är Migrationsverkets rätts- och landsinformationssystem. De agerar opartiskt och samlar in information om de länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige. Denna information används sedan under asylprocessen av Migrationsverket. Lifos sammanställer egna landrapporter och landrådgivande svar. Via Lifos kan man även hitta Migrationsverkets rättsliga ställningstaganden, rapporter från andra organisationer (exempelvis UNHCR) och andra aktörer (exempelvis från andra staters myndigheter).

Kontaktuppgifter:

Hemsida: www.lifos.migrationsverket.se

Via Lifos hemsida kan du söka i databasen efter information.

Läkare i världen

Sedan år 1995 driver Läkare i världen en medicinsk klinik för personer som saknar tillgång till subventionerad vård i Sverige, däribland EU-medborgare och tredjelandsmedborgare. De har också en psykosocial mottagning. På kliniken finns möjlighet att träffa läkare, sjuksköterska och ibland tandläkare. Vården de erbjuder liknar den som finns på en närakut. De har begränsade resurser men hjälper alla efter bästa förmåga. Genom samarbeten med företag och andra organisationer kan

de erbjuda bland annat provtagning, röntgen och gynekologiska undersökningar. Papperslösa och asylsökande patienter får information om sina rättigheter och stöd kring hur de kan få tillgång till den offentliga vården.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08-664 66 87

Mail: info@lakareivarlden.se

Hemsida: www.lakareivarlden.se

På Läkare i världens hemsida kan du läsa mer om den verksamhet de bedriver på olika orter i Sverige.

Migrationsverket

I Sverige är Migrationsverket den myndighet som prövar ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, komma på besök, söka skydd undan förföljelse eller ha svenskt medborgarskap.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 0771 235 235. Telefontider: Måndag – fredag 08.00–16.00.

Mail: skickas in via formulär, se länken: <https://www.migrationsverket.se/Kontakta-oss/E-posta-oss.html>

Hemsida: www.migrationsverket.se

På Migrationsverkets hemsida kan du bland annat hitta mer information om att besöka/leva i Sverige.

RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning)

RFSU har funnits sedan år 1933 och är en ideell organisation för sexualupplysning och sexualpolitik. Organisationen är partipolitiskt, fackligt och religiöst obunden och vill verka för att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor.

RFSU arbetar med upplysning, utbildning och opinionsbildning genom att arrangera kurser, konferenser och delta i debatter. Arbetet sker lokalt, nationellt och internationellt. Lokalt bedrivs verksamheten i lokalföreningar.

Kontaktuppgifter:

Hemsida: www.rfsu.se

På RFSU:s hemsida kan du hitta mer information deras verksamhet samt kontaktinformation till olika lokalföreningar.

RFSU-kliniken (Stockholm)

RFSU driver en klinik på Medborgarplatsen i Stockholm. Det är en mottagning för alla vuxna över 20 år. På RFSU-kliniken kan du få hjälp med test för könssjukdomar, preventivmedelsrådgivning, sexualrådgivning och andra samtal kring sexuell hälsa. Det finns även möjlighet till telefonrådgivning.

RFSU-kliniken deltar inte i så kallad sammanhållen journalföring och därför kan ingen annan vårdgivare se de journalanteckningar RFSU-kliniken för över besöket, och RFSU-kliniken kan inte heller se journalanteckningar från andra vårdgivare.

Besök för test av könssjukdomar som omfattas av Smittskyddslagen och preventivmedelsrådgivning är alltid gratis. För övriga besök tar RFSU-kliniken ut patientavgifter som beslutats av Stockholms läns landsting.

Kontaktuppgifter:

Hemsida: <https://www.rfsu.se/om-rfsu/kontakt/rfsu-kliniken/>

Via RFSU-klinikens hemsida kan du hitta information om telefonrådgivning och bokning.

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige)

Roks är en svensk, partipolitiskt obunden riksorganisation för ungefär 100 av Sveriges tjej- och kvinnojourer. Roks medlemsjourer arbetat med att ge stöd åt våldsutsatta kvinnor och barn. Vissa kvinnojourer erbjuder skyddade boenden för den som inte kan eller vågar gå hem. Förutom detta arbetar de även med uppsökande/förebyggande arbete samt opinionsbildning.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08 442 99 30

Mail: info@roks.se

Hemsida: www.roks.se

På hemsidan kan du hitta kontaktinformation till de kvinno- och tjejjourer som är medlemmar i Roks.

Rädda Barnen

Rädda Barnen är en global barnrättsorganisation som funnits sedan år 1919. Förutom Sverige finns de i 119 andra länder, med 30 verksamma medlemsorganisationer. Rädda Barnen är politiskt och religiöst obundna. De arbetar bland annat mot barnmisshandel och aga, sexuella övergrepp mot barn, barnpornografi, barnarbete och barnfattigdom. Rädda Barnen finns till exempel på flyktingmottagningar och

asylboenden över hela Sverige för att se till att barns rättigheter prioriteras. De håller även utbildningar i traumamedveten omsorg för att höja kunskapsnivån hos de som arbetar i mottagningssystemet.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08-698 90 00 (måndag-torsdag 8.30-16.00, fredag 8.30-15.00, lunchstängt alla dagar 12.00-12.45)

Mail: kundservice@rb.se

Hemsida: www.raddabarnen.se

På Rädda Barnens hemsida kan du hitta mer information om deras verksamhet och kontaktinformation till olika lokalföreningar i Sverige.

Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling

Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling erbjuder psykologisk behandling till barn och ungdomar som lider av psykisk ohälsa. En av fokusgrupperna för behandlingsverksamheten är barn som kommer ensamma eller med sin familj till Sverige, med eller utan uppehållstillstånd och som till exempel har utvecklat traumasymtom. Mottagningar finns i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08-698 90 00. Generellt nummer till Rädda Barnen. Fråga efter Centrum för stöd och behandling.

Hemsida: <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/centrum/>

Rädda Barnens stödlinje

Stödlinjen erbjuder direkt stöd till barn, unga och föräldrar som har flytt till Sverige och som behöver någon att prata med. Man kan ringa stödlinjen på arabiska, dari, pashto, svenska och engelska. Samtalet kostar inget och det går att vara anonym.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 0200-77 88 20 (vardagar 15.00-18.00).

Röda Korset

Röda Korset är en internationell humanitär rörelse som består av flera olika organisationer. I Sverige finns frivilligorganisationen Svenska Röda Korset som bland annat arbetar med katastrofberedskap, stöd till flyktingar och asylsökande, vård till papperslösa och tortyrskadade, utbildningar i första hjälpen och folkrätt samt socialt arbete.

Kontaktuppgifter:

Mail: info@redcross.se

Hemsida: www.redcross.se

På Svenska Röda Korsets hemsida kan du läsa mer om den verksamhet som de bedriver på olika orter samt inom olika frågor i Sverige.

Röda Korsets Vårdförmedling

Svenska Röda Korsets vårdförmedling arbetar för att ge vård och stöd till papperslösa och andra migranter som faller utanför samhällets skyddssystem. De har en mottagning i Stockholm där det arbetar sjuksköterskor som ger vård och stöd till patienter. De har även en nationell rådgivningstelefon dit man kan ringa när man har frågor. De hjälper till med hänvisning och kontakt in i den ordinarie sjukvården för att papperslösa ska få den vård de har rätt till, och ordnar regelbundet läkarmottagningar för patienter som inte kan få vård inom den offentliga sjukvården.

Vårdförmedling och nationell rådgivning:

Röda Korset, Hornsgatan 54, 118 91 Stockholm (måndag – fredag)

Nationell rådgivning: 020–211 000 (kostnadsfritt) eller 0709-40 67 23 (endast SMS)

Telefontid: måndag - torsdag 09.30-11.30

Mail: papperslos@redcross.se.

För fysiskt besök, boka gärna tid via telefon eller Mail för att vara säker på att någon kan ta emot dig när du kommer. Om du dyker upp utan att ha bokad tid tar sjuksköterskorna emot dig i mån av tid.

Röda korsets mottagning för ensamkommande

Ung hälsa, Flemminggatan 113

Öppet: Onsdagar 09.30-17:30, Torsdagar 08:30-16:30

Innan du kommer på besök ring 08-452 48 87

Vill du boka tid i förväg, tex om du behöver tolk, ring: 020–211 000

Rödakorshuset i Skärholmen:

Jägerhorns väg 8, Kungens Kurva, Skärholmen

Öppettider för vård/vårdrådgivning, tisdagar 10.00 – 15.00

Rödakorshuset i Skärholmen har öppnat för att möta ökande behov hos människor i utsatta situationer, bl.a. EU-migranter, papperslösa och nyanlända flyktingar. Huset erbjuder allt från vardagliga nödvändigheter som tillgång till dusch, tvättmaskin och mat, till att träna svenska, olika sociala aktiviteter och engagemang samt vårdrådgivning. Öppettider är tisdag, onsdag och torsdag, 10.00 - 15.00.

Sociala Missionen

Sociala Missionen är en allmännyttig ideell förening vars verksamhet finns på det sociala och diakonala området. De har lång erfarenhet av arbete med flyktingfrågor. Bland annat ger Sociala Missionen kostnadsfri rådgivning och stöd till enskilda i frågor som rör asyl och familjeåterförening, samt verkar för asylrätten och rätten till familjeåterförening.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08 556 0233 00.

Mail: info@socialamissionen.se

Hemsida: www.socialamissionen.se

Rådgivning i flyktingfrågor

Tisdag och onsdag 10.30-12.30, ring 08 556 023 22.

Stadsmissionen

Stadsmissionen är en politiskt obunden ideell organisation som bedriver verksamheter för människor i utsatta situationer, bland annat människor som har tvingats fly till Sverige. Stadsmissionen ger akut stöd i form av tak över huvudet och tillgång till dusch och mat. De erbjuder också rådgivning, information om svensk arbetsmarknad och jobbcoachning. Dessutom har de bland annat sociala aktiviteter och språkundervisning. De driver också boende för barn som kommer ensamma till Sverige.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 08 68 42 3000 (måndag-fredag, klockan 8 – 17)

Mail: info@stadsmissionen.se

Hemsida: www.stadsmissionen.se

Svenska Kyrkan

Svenska Kyrkan är det största trossamfundet i Sverige med sex miljoner medlemmar. Bland annat arbetar Svenska Kyrkan för att stötta människor på flykt, både internationellt och nationellt. I Sverige sker verksamheten främst via de lokala församlingarna. Bland annat ordnar Svenska Kyrkan språkcaféer och mötesplatser, hjälper med myndighetskontakter, gudstjänster och själavård samt aktiviteter för barn, unga och familjer.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 018 16 95 00 (måndag – fredag 8.15-12 och 13.-16.30)

Mail: info@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se

På Svenska Kyrkans hemsida kan du hitta mer information om deras verksamheter samt kontaktinformation till de olika församlingarna i Sverige.

UNHCR

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) är Förenta Nationernas FN-organ för flyktingar. UNHCR har av FN fått uppdraget att leda och samordna de internationella insatserna till skydd av flyktingar världen över. De har fältkontor i över 120 länder, däribland Sverige. I Sverige arbetar de med att övervaka och säkerställa den svenska asylprocessen genom att ge stöd till bland annat myndigheter, jurister, ideella organisationer. I Sverige ger de inte individuell rådgivning, men kan under väldigt särskilda omständigheter ingripa i ärenden som kan vara prejudicerande inom asylrätten.

Det är UNHCR som administrerar kvotflyktingssystemet. En kvotflykting är en person som har flytt från sitt land och som har blivit utvald av UNHCR för att få flytta till ett annat land. Det kallas vidarebosättning. UNHCR presenterar bland annat ärenden för svenska Migrationsverket och hjälper till med praktiska arrangemang.

Kontaktuppgifter:

Telefon: 0845 74 881

Mail: swest@unhcr.org

Hemsida: www.unhcr.org/neu/se/

På UNHCR:s hemsida kan du läsa mer om vad organisationen gör, nationellt och internationellt.

Ordförklaringar

Anläggningsboende – När man är i asylprocessen och erbjuds ett boende av Migrationsverket

Asylansökan – När du har lämnat in en ansökan om att få skydd i Sverige

Asylsökande - En person har lämnat sitt hem och som söker skydd i ett annat land

AT-UND – När asylsökande kan få arbeta utan att ha ett arbetstillstånd (står på LMA-kortet)

Avvisning – Ett beslut om att du måste lämna Sverige utan att Migrationsverket har prövat din asylansökan i sak

Barn – En person under 18 år

Beviljas – När man får ett ”ja” på till exempel sin ansökan om att få stanna i Sverige

Bistånd (enligt LMA) – Den hjälp du får av Migrationsverket under din asylprocess; dagersättning och boende

Dagersättning – De pengar du får från Migrationsverket under asylprocessen

Eget boende – När en är i asylprocessen men inte bor i Migrationsverkets boende utan har ordnat ett boende själv

Förvar – En låst lokal där personer som tagits i förvar vistas.

Grundprocess – När Migrationsverket ska bestämma om du kan få uppehållstillstånd i Sverige kommer du få berätta om varför du söker skydd. Om Migrationsverket säger nej kan du överklaga till migrationsdomstolen. Om Migrationsdomstolen också säger nej kan du överklaga till Migrationsöverdomstolen. När du får ett beslut av Migrationsöverdomstolen kan du inte längre överklaga. Detta är grundprocessen. Grundprocessen kan ta slut tidigare om du till exempel fick ett ja hos Migrationsverket eller Migrationsdomstolen eller om du nöjdförklarar dig

Gömd/papperslös/tillståndslös – En person som stannar i Sverige utan att ha uppehållstillstånd

Huvudregel – Den regel som oftast gäller

Inhibition – Ett beslut stoppas tills ett nytt beslut har tagits, till exempel att en utvisning stoppas tills Migrationsverket har tagit beslut om ny prövning

Kommun – Sverige är uppdelat i mindre områden, bland annat kommuner. Kommuner får bestämma över vissa saker själva och har ansvar för människorna som bor där

Laga kraft – När ett beslut har börjat gälla och inte längre kan överklagas, till exempel ett beslut från Migrationsverket om uppehållstillstånd

Ny prövning – Betyder att ditt asylärende kommer att prövas igen av Migrationsverket.

Offentligt biträde – En jurist som ska hjälpa dig i ditt ärende under asylprocessen

Ombud – En person som hjälper dig med ditt ärende men som inte är förordnad av Migrationsverket eller domstolarna.

Paragraf – En bestämmelse i en lag. Detta tecken används för att visa en paragraf: §

Preskription – Innebär att beslutet har slutat att gälla. Ett utvisningsbeslut preskriberas efter fyra år

Skyddsskäl – De anledningar till varför någon behöver asyl, till exempel att det är för farligt i ens hemland

Subventionerat (om läkemedel) – När staten betalar en del av kostnaden åt dig i förväg, så att det blir billigare för dig att till exempel köpa medicin

Tidsfrist (dublin) – Den period som Migrationsverket har på sig att verkställa ditt beslut. Perioden har ett startdatum och ett slutdatum.

Upphållstillstånd - Ett tillstånd att vara i Sverige

Utvisning – När en myndighet har prövat din asylansökan och beslutar att du måste lämna Sverige

Verkställa – Att utföra ett beslut, till exempel en utvisning

Verkställighetshinder – Anledningar till varför du inte kan utvisas trots att du har fått ett utvisningsbeslut.

Vuxen – En person över 18 år

Åberopa – Att säga det man vill, till exempel hur du vill att ditt beslut ska ändras

Rådgivningsbyråns kontaktuppgifter

Du är alltid välkommen att höra av dig till oss på Rådgivningsbyrån om du har frågor om migrationsrätt. Vi hjälper gärna till att förklara. På vår hemsida kan du läsa mer om Rådgivningsbyrån och vad vi gör. Där hittar du också ett informationsmaterial om hela asylprocessen från början till slut.

Kontaktuppgifter

Hemsida: www.sweref.org

Mailadress: info@sweref.org

Telefonrådgivning

Måndagar, tisdagar och onsdagar – kl. 9.00-11.00

Telefonnummer – 0200-88 00 66

Det är gratis att ringa oss. Vi kan ge juridisk rådgivning på svenska eller engelska.

Följ oss

Facebook: [@sweref.org](https://www.facebook.com/sweref.org)

Twitter: [@sweref_org](https://twitter.com/sweref_org)

LinkedIn: Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar

Rådgivningsbyrån
FÖR ASYLSÖKANDE OCH FLYKTINGAR

Taptogatan 6, Stockholm
Hemsida: sweref.org
Mail: info@sweref.org
Telefon: 02008 8 00 66

Bankgiro 900-5794
Plusgiro 900579-4
Swish 123 9005794